

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BÜRO YÖNETİMİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

MESLEK YÜKSEK OKULLARI BÜRO YÖNETİMİ VE
SEKRETERLİK PROGRAMLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ KULLANMA BECERİLERİNİN
SEKTÖR İHTİYAÇLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: EGE
BÖLGESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Vacide ANCIN

Ankara
Eylül, 2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BÜRO YÖNETİMİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

MESLEK YÜKSEK OKULLARI BÜRO YÖNETİMİ VE SEKRETERLİK
PROGRAMLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ
KULLANMA BECERİLERİNİN SEKTÖR İHTİYAÇLARI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ: EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Vacide ANCIN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Eriman Topbaş

Ankara
Eylül, 2010

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Vacide ANCIN' ın "Meslek Yüksekokulları Büro Yönetimi Ve Sekreterlik Programlarında Okuyan Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Becerilerinin Sektör İhtiyaçları Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı tezi ...27/10/2010 tarihinde, jürimiz tarafından Büro Yönetimi Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Başkan: Prof. Dr. Burhan ÇİL	
Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Eriman TOPBAŞ	
Üye : Yrd.. Doç. Dr. Banu YÜCELTOY.....	
Üye :	
Üye :	

ÖNSÖZ

Araştırma sırasında yardımlarını esirgemeyen, önerileriyle araştırmanın gelişimine ışık tutan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Eriman TOPBAŞ'a, araştırmanın oluşumunda ve anketin cevaplanmasında katkısı olan bütün hocalarıma, Yrd. Doç. Dr. Yıldıray KIZGIN' a, arkadaşlarıma, aileme ve bana büyük destek veren sevgili eşim Uğur ANCIN' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Vacide ANCIN

ÖZET

MESLEK YÜKSEK OKULLARI BÜRO YÖNETİMİ VE SEKRETERLİK PROGRAMLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ KULLANMA BECERİLERİNİN SEKTÖR İHTİYAÇLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ

ANCIN, Vacide

Yüksek Lisans, Büro Yönetimi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Eriman TOPBAŞ

Eylül–2010, 79 sayfa

Araştırmanın amacı, Meslek Yüksekokulları bünyesindeki Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanım becerilerini ortaya koymak ve bu becerileri sektör ihtiyaçları açısından değerlendirmektir.

Araştırmanın çalışmanın evrenini; 2009-2010 eğitim-öğretim yılında MYO'ların büro yönetimi ve sekreterlik programlarında eğitim alan öğrenciler (N=10310) ve öğrencilerin stajlarını tamamladıkları bürolar ve iş yerleri oluşturmaktadır. Çalışma örneklemini ise, Ege bölgesinde bulunan dört farklı ildeki sekiz Meslek Yüksekokulu Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programı 2. sınıf öğrencileri (n= 377) ile öğrencilerin staj yaptıkları iş yerlerindeki yöneticiler (n= 53) oluşturmaktadır.

Hazırlanan anketlerle (α : 0,954; α : 0,926) toplanan araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel istatistik formülleri (frekans, yüzde, aritmetik ortalama) ve t testi ve ki-kare analizi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi ise %0.05 olarak kabul edildi.

Araştırma bulgularına göre; öğrenci ve yönetici görüşleri arasında, öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri açısından anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Yöneticiler, ihtiyaçlarını karşılama konusunda öğrencileri yeterli görürken; öğrenciler sektör ihtiyaçlarını karşılama konusunda kendilerini yeterli görmemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Büro Yönetimi ve Sekreterlik, Bilişim Teknolojileri

ABSTRACT

EVALUATION OF THE INFORMATION TECHNOLOGIES USING SKILLS OF THE STUDENTS ATTENDING TO THE DEPARTMENTS OF OFFICE MANAGEMENT AND SECRETARIAT OF THE TWO YEAR DEGREE PROGRAMS (VOCATIONAL SCHOOLS) IN RELATION TO THE NEEDS OF THE RELATED SECTORS

ANCIN, Vacide

Master's Program, Department of Office Management Education

Thesis Adviser: Ass. Prof. Eriman TOPBAŞ

September-2010, 79 pages

The purpose of the present study is to investigate the information technologies using skills of the students attending to the Departments of Office Management and Secretariat in the vocational school of higher education and evaluate their skills in relation to the needs of the related sectors.

The universe of the study consists of the students (N=10310) attending the program of Office management and secretarial works In 2009-2010 Academic year and related offices and businesses in the sector. The sampling of the study consists of second-year students (n=377) from the Departments of Office Management and Secretariat of eight different vocational schools of higher education located in four different cities of the Aegean region and managers (n=53) of the organizations where the students do the apprenticeship.

The data collected through questionnaires (α : 0,954; α : 0,926) were analyzed by means of descriptive statistics (frequencies, percentages, arithmetic means) and t-test, Chi-square. The significance level was set to be 0.05%.

The findings of the study revealed that there was a significant difference between the information technologies using skills of the students and those of the managers. While the managers consider the students' skills adequate to meet the expectations of the sectors, the students themselves consider their skills inadequate to meet the expectations of the sectors.

Keywords: Office Management and Secretariat, Information Technologies

İÇİNDEKİLER

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
1.GİRİŞ	9
1.1 Problem Durumu.....	10
1.2 Amaç	12
1.3 Önem.....	14
1.4 Varsayımlar.....	15
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	16
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	17
2.1 Büro Yönetimi ve Sekreterlik Mesleği	17
2.1.1 Büro Yönetimi ve Sekreterlik Eğitimi	18
2.2 Bilişim Teknolojileri.....	23
2.2.1 Bilgi	23
2.2.2 Teknoloji.....	24
2.2.3 Bilgi Teknolojisi	25
2.2.4 Bilişim Teknolojileri Ürünleri ve Kullanım Alanları	27
2.2.5 Bilişim Teknolojilerinin İşletmelere Faydaları.....	27
2.2.6 Bilişim Teknolojilerinin Alt Yapısı	28
2.2.7 Önlisans Düzeyinde Bilişim Teknolojileri Eğitimi	34
3.YÖNTEM	37
3.1. Araştırmanın Modeli	37
3.2. Evren ve Örneklem	38
3.3. Verilerin Toplanması	39
3.4. Verilerin Analizi	41
4.BULGULAR ve YORUM	42
4.1. Deneklerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	42
4.1.1. Deneklerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular	42
4.1.2 Deneklerin İllerine İlişkin Bulgular	43
4.1.3 Yöneticilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	43
4.2. Bilişim Teknolojileri Kullanabilme Becerilerine İlişkin Bulgular	44
4.3. Alt Problemlere ve Hipotezlere İlişkin Bulgular	46
4.3.1. Birinci Alt Probleme ve H ₁ Hipotezine İlişkin Bulgular	46

4.3.2.	İkinci Alt Problem ve H_2 Hipotezine İlişkin Bulgular.....	47
4.3.3.	Üçüncü Alt Probleme ve H_3 Hipotezine İlişkin Bulgular.....	48
4.3.4.	Dördüncü Alt Probleme ve H_4 Hipotezine İlişkin Bulgular	49
4.3.5.	Beşinci Alt Probleme ve H_5 Hipotezine İlişkin Bulgular	50
4.3.6.	H_6 Hipotezine İlişkin Bulgular	52
4.3.7.	H_7 Hipotezine İlişkin Bulgular	56
5.	SONUÇ ve ÖNERİLER	63
5.1.	Sonuç	63
5.2.	Öneriler	65
	KAYNAKÇA.....	67
	EK-1.....	73
	EK-2.....	75
	EK-3.....	77

TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1 Büro Yönetimi ve Sekreterlik Önlisans Programında Yer Alan Dersler	35
Tablo 2 Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	42
Tablo 3 Deneklerin Bulundukları İllere Göre Dağılımları	43
Tablo 4 Yöneticilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları	44
Tablo 5 Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Araçları Kullanımını Nereden Öğrendiklerine Göre Dağılım	45
Tablo 6 Bilişim Teknolojileriyle İlgili Ders ve Laboratuar Yeterliliği Konusunda Öğrenci Görüşleri	45
Tablo 7 Öğrencilerin Bilgisayar Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım	47
Tablo 8 Öğrencilerin Bilgisayar Ağlarını Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım	48
Tablo 9 Öğrencilerin Ofis Araç-Gereçlerini Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım	49
Tablo 10 Öğrencilerin Videokonferans Sistemleri Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım	50
Tablo 11 Öğrencilerin Telekonferans Sistemlerini Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım	51
Tablo 12 Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Alt Sistemlerini Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım	53
Tablo 13 Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Ürünlerini Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım	54
Tablo 14 Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Kullanıldığı Alanlardaki Becerisine İlişkin Dağılım	54
Tablo 15 Yöneticilere Göre Sektör İhtiyaçlarını Karşılama Durumu.....	55
Tablo 16 Bilişim Teknolojileri Alt Sistemleri İle Ders Programı Yeterlilik Dağılımı..	57
Tablo 17 Bilişim Teknolojileri Ürünleri İle Ders Programı Yeterlilik Dağılımı.....	58
Tablo 18 Bilişim Teknolojileri Kullanım Alanı İle Ders Programı Yeterlilik Dağılımı	59
Tablo 19 Bilişim Teknolojileri Alt Sistemleri İle Laboratuar Yeterlilik Dağılımı.....	60
Tablo 20 Bilişim Teknolojileri Ürünleri İle Laboratuar Yeterlilik Dağılımı.....	61
Tablo 21 Bilişim Teknolojileri Kullanıldığı Alanlar İle Laboratuar Yeterlilik Dağılımı	62
Şekil 1: Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Kullanım Düzeyleri İle Sektör İlişkisi	37

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt. : Aktaran

Bkz : Bakınız

BT : Bilişim Teknolojisi

BYSP : Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programı

DGS: Dikey Geçiş Sınavı

Diğ. : Diğerleri

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MYO : Meslek Yüksek Okulları

ÖSYM : Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Merkezi

Vb. : Ve Benzerleri

Vd. : Ve Diğerleri

YÖK : Yüksek Öğretim Kurulu

GİRİŞ

Eğitim, toplumun önemli dinamiğini oluşturan, toplumsal ve örgütsel yapıyı değiştirme gücünde olan önemli bir olgudur. Yaşadığımız değişim dolayısıyla, bilgi ve bilgiyi aktif hale getirmede önemli rol üstlenen teknoloji de toplumsal ve örgütsel yapı üzerinde etki yaratabilecek önemli olgulardan bir diğeridir. İşletmeler, hızla gelişen bu teknolojiyi takip edebilmek, rekabet edebilmek ve amaçlarını gerçekleştirebilmek için nitelikli ara insan gücüne ihtiyaç duymaktadırlar. İstenilen niteliklerde ara insan gücünü yetiştirmek ise, eğitim kurumlarının özellikle de meslek yüksekokullarının hedefidir.

Meslek Yüksekokulu, 2880 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3/1 maddesinde, "Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur." şeklinde tanımlanmıştır (<http://www.yok.gov.tr/content/view/435/183/lang.tr/>). Tanımdan da anlaşıldığı kadarıyla meslek yüksekokullarının (MYO) hedefi; mesleğini en iyi şekilde uygulayabilen, bilgi ve beceri düzeyleri yüksek "tekniker" ve "meslek elemanı" yetiştirmektir.

Meslek Yüksek okullarında bulunan Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programı (BYSP) ise; kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör işletmelerinde yöneticilerin ofis çalışmalarına katkı vermek ve büro faaliyetlerinde bulunmak üzere görev alabilecek nitelikli ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık bir yüksek öğretim programıdır (<http://www.mu.edu.tr/t/akademik/meslekyuksekokullari/mugla/buro/>). Bu programa verilen önem bilişim teknolojilerinin iş yaşamındaki öneminin artmasıyla birlikte daha da artmıştır. Bu durum da gösteriyor ki bu alandan mezun olan öğrenciler bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri açısından sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda olmaları gerekmektedir. Burada da öğrencilerin bilişim teknolojileri becerileri ile okullarda aldıkları bilişim teknolojileri eğitimi arasındaki ilişki dikkatleri çekmektedir.

1.1 Problem Durumu

Çalışmanın bu bölümünde, konuyla ilgili geçmiş yıllarda yapılmış araştırmalara değinilmiştir. Bu çalışmalar arasındaki, benzerlikler, farklılıklar ortaya konularak, çalışmanın ana problemi oluşturulmuştur.

Daha önce birebir bu konu üzerinde bir araştırmaya rastlanılmamasına rağmen bu konuya yakın pek çok araştırmalar yapılmıştır. Fakat büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri açısından sektör ihtiyaçlarını karşılayabilme durumlarına yönelik yeterli düzeyde çalışmanın bulunmadığı gözlenmiştir

Büro yönetimi ve sekreterlik ön lisans programının değerlendirilmesi üzerine yapılan araştırmalarda Halıcı ve Delil (2003), toplum tarafından büro yönetimi ve sekreterlik mesleğine yönelik algıların olumsuz olduğunu belirtmişlerdir. Baraz (2005) ise, öğrencilerin genel olarak program hakkında olumlu görüşler taşıdığını ortaya koymuştur. Telli (2003)'ye göre ise, bu alanda yeterince akademik çalışma yapılmamakta, yapılmaya çalışılan araştırmalarda yönetim kadrosu tarafından desteklenmemektedir. MYO' larında donanım, araç-gereç ve belge yetersizliği ve mezunların istihdam edilmesi gibi sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu araştırmacılar tarafından büro yönetimi ve sekreterlik programı ele alınmasına rağmen, bu programın sektör ihtiyaçlarını karşılayabilme durumu üzerinde durulmamıştır.

Sekreterlerin yeni teknolojilere uyum sürecinde mezuniyet alanlarıyla ilgili faktörleri belirlemeyi amaçlayan Kırmemiş (2002), sekreterlerin teknolojiyi takip etmede eğitim kurumlarının önemini vurgulamaktadır. Eğitim kurumlarının önemini vurgulayan bir diğer araştırmacı ise Esen (2007) idi. Bilgi teknolojileriyle ilgili bilgi ve becerilerini büyük ölçüde okullardan edinildiği ortaya koyan Esen (2007), öğrencilerin bilgi teknolojileriyle ilgili dersleri kesinlikle gerekli bulduğunu vurgulamaktadır.

Bürolarda bilişim teknolojilerinin kullanımı üzerine yapılan araştırmalarda Höçük (2007)'e göre, bürolarda bilişim teknolojilerinden en büyük oranda evrak hazırlama amaçlı faydalanılmaktadır. Büro otomasyonunun büro personeline ve verimliliğine etkilerini bulmayı amaçlayan Erduran (2006), bürolarda otomasyon

sistemlerinden on yıldan fazla süredir faydalandığı ve otomasyon sistemlerine geçmeye neden olan faktörlerin ise, zamanın verimli kullanılması, büro verimliliğinin artırılması, iletişim kolaylığı yönünde olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmalar bürolar için teknolojinin ne kadar önemli olduğunu vurgulaması amacıyla benzerlik göstermektedir.

Erdönmez (1996)'ın, ofis otomasyonundaki gelişmeler karşısında, iş hayatına uyum sağlayacak ve nitelikli sekreter yetiştirilmesinde etkili olacak, ön lisans eğitim programları hakkında model sunmayı amaçlayan araştırma sonucuna göre ise; sektördeki gelişmelerin, büro yönetimi ve sekreterlik programları tarafından takip edilmediği, dolayısıyla ofis otomasyonu ile ilgili derslerin amacına ulaşmadığı ortaya konulmuştur. Araştırma, çalışmamızla benzerlik göstermesine karşın, bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerine yönelik bir çalışmanın bulunmadığı görülmüştür.

Sekreterlerin görev ve sorumluluklarının ne kadarını karşılayabildikleri tespit edilmeye amaçlayan Bahşı (2002), Meslek yüksek okullarının büro yönetimi ve sekreterlik programlarında sektörün ihtiyacını karşılayacak eğitimin verilip verilmediğini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, yöneticilerin, sekreterlerini iş dağılımı yapabilme, ana dili kusursuz konuşma, ofis makinelerin bakımı ve kullanımı gibi konularda yeterli bulmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın, araştırma konumuzla ilgili sektör ihtiyacını karşılama durumu araştırması amacıyla benzerlik gösterirken, Bahşı (2002)'nin çalışmasında tüm dersler ele alınırken, araştırmamızda bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri ile ilgili eğitim dersleri ele alınmaktadır. Ayrıca bilişim teknolojilerinde her geçen gün yaşanan gelişmeler mevcut durumda değişeceği düşünülmektedir.

Bürolarda üretilen ana madde “bilgi” ve buna bağlı “belge”lerdir. Gerek kamu kuruluşlarında, gerek özel teşebbüslerde işlerin büyük bir kısmı bürolarda yürütülmektedir (Ar, 1999, s. 8). Büro faaliyetlerinin, gereği gibi yerine getirilmesini sağlayan eğitim kurumları ise büro yönetimi ve sekreterlik önlisans programlarıdır. Burada mesleki bilgi ve becerilerin yanı sıra bilişim teknolojileri kullanım bilgi ve becerisi de önemlidir. Çünkü gelişen teknolojiyle birlikte bilişim teknolojileri bilgisi ve kullanabilme becerisi bürolarda yapılacak olan işlerde olmazsa olmazlardan biri olmuştur. Sektörde gelişen teknolojiyi kullanabilme becerisine sahip büro elemanlarına ihtiyaç duymaktadır.

Çalışmada MYO BYSP’nda okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri ile sektör ihtiyaçları arasındaki ilişki dikkate alınmıştır.

1.2 Amaç

Teknolojinin ve teknoloji unsurlarının gündelik yaşamda ve iş yaşamında önemi büyüktür. Ancak, bireylerin bu hızlı değişime iş yaşamlarında ve gündelik faaliyetlerinde uyum sağlayabilmeleri daha da önemlidir.

Eğitim-öğretim kurumlarının, öğrencileri bu değişime ne derece hazırlayabildiği sorgulanması gereken bir konudur. Ayrıca eğitim-öğretim kurumlarının bilişim teknolojileri bağlamında yetiştirdiği işgücünün sektörün ihtiyaçlarını karşılama düzeyinin de ortaya konması önemlidir.

Araştırmanın amacı, MYO’ ları büro yönetimi ve sekreterlik programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanım becerilerini sektör ihtiyaçları açısından değerlendirmektir.

Bu doğrultuda çalışmadaki ana problem ise; ‘MYO’ ları büro yönetimi ve sekreterlik programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?’ sorusudur.

Bu temel probleme bağlı olarak geliştirilen alt problemler şunlardır:

—Öğrencilerin bilgisayar (ofis programlarını) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

—Öğrencilerin bilgisayar ağlarını (www, world wide web, http) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

—Öğrencilerin ofis araç-gereçlerini (faks, fotokopi, tarayıcı, yazıcı gibi) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

—Öğrencilerin telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

—Öğrencilerin videokonferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Amacımıza ve problemlerimize yönelik oluşturulabilecek hipotezler ve alt hipotezler ise şunlardır:

H₁: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilgisayar (ofis programlarını) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.

H₂: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilgisayar ağlarını (www, world wide web, http) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır

H₃: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin ofis araç-gereçlerini (faks, fotokopi, tarayıcı, yazıcı gibi) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.

H₄: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.

H₅: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin video konferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.

H₆: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₆₋₁ hipotezi: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₆₋₂ hipotezi: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₆₋₃ hipotezi: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₇: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri kullanımındaki becerileri ile öğrencilerin okullarda aldığı bilişim teknolojileri eğitimi arasında anlamlı bir fark vardır.

H₇₋₁ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında anlamlı bir fark vardır.

H₇₋₂ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında fark vardır.

H₇₋₃ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında fark vardır.

H₇₋₄ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında anlamlı bir fark vardır.

H₇₋₅ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında fark vardır.

H₇₋₆ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında fark vardır.

1.3 Önem

Bu araştırma, BYSP okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerini ortaya koyabilmek ve bu becerilerin sektör ihtiyaçlarının ne kadarını karşılayabildiğini saptamak açısından önemlidir. Çünkü büro yönetimi ve sekreterlik

bölümünde okuyan öğrenciler mezun olduklarında iş bulabilmeleri ve işletme faaliyetlerini yerine getirebilmeleri için bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerinin sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeterlikte olması gerekmektedir.

Daha önce birebir bu konu üzerinde bir araştırmaya rastlanılmamasına rağmen bu konuya yakın araştırmalar yapılmıştır. Bilişim teknolojileri alanının oldukça dinamik bir alan olmasından dolayı, mevcut durumdaki değişimi ortaya koyması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmayla meslek yüksekokulları büro yönetimi ve sekreterlik programlarındaki öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri ortaya konularak, sektör için bu becerilerin yeterli olup olmadığı saptanmış olacaktır. Ayrıca büro yönetimi ve sekreterlik önlisans programlarında bilişim teknolojilerine yönelik verilen eğitimin yeterlilik durumu da saptanmış olacaktır. Bu araştırmanın, bu konu hakkında veya bu konuya yakın konularda araştırma yapacaklara da gerekli verileri sağlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4 Varsayımlar

Verilen amaçlar kapsamında, araştırmanın temel varsayımları şunlardır:

- 1) Araştırmada, veri toplama aracı olan anket formlarının (Bkz. Ek-1 , Ek-2) doğru ve samimi olarak cevaplandırıldığı düşünülmektedir.
- 2) İşletme sahipleri/yöneticileri öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri hakkında değerlendirme yapabilirler.
- 3) Öğrenciler, aldıkları ve almakta oldukları bilişim teknolojileri eğitimiyle ilgili değerlendirme yapabilirler.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, 2009-2010 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Aydın ili Adnan Menderes Üniversitesi Aydın MYO ve Atça MYO, Denizli ili Pamukkale Üniversitesi Bekili MYO, Buldan MYO, Çivril MYO ve Honaz MYO, Muğla ili Muğla MYO, ve İzmir ili Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir MYO okullarının büro yönetimi ve sekreterlik programlarındaki son sınıf öğrencileri (n=377) ve bu öğrencilerin staj yaptığı 4 ildeki kamu ve özel işletmeleri (valilikler, belediyeler, hastaneler, avukatlık büroları) yöneticileriyle (n=53) sınırlandırılmıştır.

Araştırma, örnekleme oluşturan çalışanların veri toplama araçları kapsamındaki ölçeklere verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Büro Yönetimi ve Sekreterlik Mesleği

Meslek bir kimsenin geçimini sağlamak, kendini gerçekleştirmek vb. gibi nedenlerle sürekli olarak yaptığı iş, tuttuğu yol, ekol ve uğraş alanıdır (Yıldız, 2001, s. 38). Bir başka tanıma göre ise; belirli bir düzeyde beceri, teorik bilgi, eğitim ve diploma gerektiren, niteliği toplumdan topluma değişmekle birlikte, yüksek statü, prestij ve gelir getiren işlerdir (Başpınar, Tutar ve Altınöz, 2004, s.6).

Büro yönetimi ve sekreterlik, henüz devletçe onaylanan bir belgeyi gerektiren meslek hüviyetini kazanmamıştır (Benligiriay, 1993, s. 4). Ancak uygulamaların sürekli araştırmaya dayanması, meslek kuruluşlarının olması, bilgi beceri ve eğitim gerektirmesi ve ahlaki standartlara, hizmet ilkelerine bağlı kalması ve günümüz şartlarında aranan bir meslek olması gibi nedenlerden dolayı meslek grubu içerisine girmektedir.

Tüm mesleklerde olduğu gibi büro yönetimi ve sekreterlik mesleği de siyasal, ekonomik ve teknolojik gelişmelerden etkilenecek bugünkü işlevine ulaşmıştır. Büro yönetimi ve sekreterlik mesleği de süreç olarak sanayileşme öncesi, sanayileşme dönemi ve bilgi çağı olmak üzere üç evrede incelenebilmektedir (Çıtak, 2003, s. 97). Fakat bu meslek sanayi devriminden sonra seri üretime geçilmesiyle birlikte, önem kazanmaya başlamıştır.

Bilgi çağında; otomatik işlem ve iletişim teknolojilerinin birleşmesiyle ortaya çıkan gelişmeler, büro, büro otomasyonu ve büro çalışanları için elverişli bir zemin hazırlamıştır (Altınöz, 1995, s. 26).

Teknolojide yaşanan gelişmeler, büro yönetimi ve sekreterlik alanını da büyük katkısı olmuştur. Teknoloji sayesinde bilginin üretilmesi, işlenmesi ve satışı dünyada en hızlı büyüyen endüstri durumuna gelmiştir. İlk zamanlar tamamen insan gücü ile çalışan ve oldukça zaman alan ofis işleri daha sonraları elektronik aletler üzerinden yürütülerek büyük bir kolaylık sağlanmıştır. Bu gelişmeler ile birlikte örgütlerde, özellikle ofis işlerinde elektronik aletler yaygın olarak kullanılmıştır (Ghosh, 1997, s. 47). Böylelikle, insanların bir yere bağımlı olarak çalışma zorunluluğu ortadan kalkmış, ‘esnek iş ortamı’ kavramıyla birlikte, ‘tele-iş’ kavramı da gündeme gelmiştir. Tele-iş’, ‘uzaktan kumandalı iş’ ya da ‘ırak iş’ kavramları, temel olarak evde istihdam, uydu merkezleri ve mobil iş gibi değişik çalışma yöntemlerini içeren anlamlarda kullanılmaktadır (Martino and Wirth, 1990, s. 529).

İş yaşamında büro elemanlarının önemi büyüktür. Bilişim teknolojilerinin iş yaşamındaki öneminin her geçen gün artmasıyla birlikte bilişim teknolojilerini kullanabilen nitelikli büro elemanlarının önemi daha da artmıştır. Bilişim teknolojilerini kullanabilen nitelikli büro elemanları ise ancak örgün ve yaygın eğitim kuruluşları sayesinde gerçekleşmektedir.

2.1.1 Büro Yönetimi ve Sekreterlik Eğitimi

Eğitim, toplumlar için kalkınma ve değişim aracıdır. Toplumların gelişmişliklerini, çağdaş medeniyetler seviyesine erişimini belirleyen önemli dinamiklerden birisidir. Eğer bir ülke eğitim sorunlarını büyük ölçüde çözümlemiş ise o ülke kalkınma ve gelişme sürecine girmiş demektir (Sabuncuoğlu, 1997, s. 125).

Büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi de bu işi yapanların, işlerinde daha etkili ve verimli olabilmeleri, işle ilgili tüm ayrıntı ve tekniklerden haberdar olabilmeleri, çalıştıkları kuruma maksimum faydayı sağlayabilmeleri, ileride yüklenecekleri görevleri daha başarılı yapabilmeleri, meslekleriyle ilgili daha geniş ufuklara sahip olup daha akılcı kararlar alabilmeleri için verilmektedir (Esen, 2007, s. 25).

Türkiye’de büro yönetimi ve sekreterlik eğitim programları, hem örgün eğitimde hem de yaygın eğitimde görülebilmektedir. Orta öğretim, ön lisans, lisans ve yüksek lisans seviyelerinde devam eden eğitim programları mevcuttur. Bu saydığımız

programların dışında, büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi sertifika programları da mevcuttur (Esen, 2007, s. 25).

Orta öğretim kurumlarında büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi: Büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi ilk olarak 1956 yılında, Amerikalı uzmanlar tarafından lise ve dengi okul mezunları için yapılmaya başlamıştır. 1970’li yıllarda ise, üç yıllık eğitim sekreterlik eğitimi veren Sekreterlik Meslek Liseleri açılmıştır. 1991-1992 eğitim-öğretim yılı ile 2001-2002 eğitim-öğretim yılı sürecinde bu eğitim İngilizce eğitimin ön plana çıktığı Anadolu Sekreterlik Meslek Liselerinde bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere, dört yıl eğitim verilmiştir (MEB, 1995, s. 14).

Fakat bu program 2002’de Ticaret, Anadolu Ticaret ile Çok Programlı Liselerin bünyesinde, büro yönetimi ve sekreterlik alanı başlığı altında, yönetim ve ticaret sekreterliği, hukuk sekreterliği, tıp sekreterliği, yönetici sekreterliği, olarak dallara ayrılmıştır (www.ttogm.meb.gov.tr).

Ön lisans düzeyinde büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi: Mesleki ve teknik eğitimin yükseköğretim düzeyindeki en yaygın kurumu meslek yüksekokullarıdır. Meslek yüksekokulları 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile 1982’de üniversite bünyesine alınmıştır. Meslek yüksekokullarının üniversite bünyesinde bulunması, bu okulların gelişimi ve vizyonu açısından olumlu bir gelişme olarak kabul edilmektedir (YÖK(c), 2007, s.17).

1982–83 öğretim yılında 54 olan okul sayısı, 2004–2005 öğretim yılında 469’a; 13170 olan öğrenci sayısı, 475838’e; 480 olan öğretim elemanı sayısı ise 5307 ye; 229 olan program sayısı, 2000–2001 öğretim yılında 970’e ulaşarak sayısal anlamda ciddi gelişmeler sağlanmıştır. Ancak bu rakamların gösterdiği okul, program, öğretim elemanı ve öğrenci sayılarındaki göreceli artışa karşılık, meslek yüksekokullarının günümüzde önemli sorunları vardır (III. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı V. Komisyon Raporu , 2007, s.4).

Bu sorunları şu şekilde sıralanmaktadır: (III. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı V. Komisyon Raporu, 2007, s. 6)

1- Ülkemizde meslek yüksekokullarına yöneliş ve ilgi, gelişmiş ülkelerdeki ön lisans okullarına yöneliş ve ilgi kadar yüksek değildir.

2- Genel olarak bu okullar, üniversite yönetimleri tarafından kampus alanı dışında tutulmaktadır. Bu durum ise, meslek yüksekokullarına “üniversite”nin bir parçası olarak düşünülmesini, öğrencilerinin de kendilerini üniversiteli olarak hissetmeleri engellemektedir.

3- Meslek yüksekokullarına yeterli ehemmiyet verilmemektedir. Özellikle sınavsız geçiş sisteminin getirilmiş olması öğrenci kalitesini oldukça düşürmüştür.

4- Meslek Yüksekokulu eğitiminde okul, bina, atölye, laboratuvar, ders araç-gereç ve iç donanımıyla ilgili sorunlar had safhadadır. Çağın gerektirdiği eğitim gereçlerinden yoksun bulunmaktadırlar.

5- Nitelikli öğretim elemanı temininde sorunlar yaşanmaktadır. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı çok yüksektir.

6- Okul donanımının ve ders programlarının ilgili sektörlerin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır ve güncelleme sorunu yaşanmaktadır.

7- Meslek Yüksekokulu mezunlarının sosyal statü, istihdam ve özlük haklarına yönelik sorunlar, yıllardan beri bir türlü çözülememektedir.

8- İş dünyasının beklentileri dikkate alınarak sanayi-üniversite işbirliği sağlanamamaktadır.

Meslek yüksekokulları, bulundukları bölgenin imkânlarını eğitimde, ders uygulamalarında ve endüstriyel mesleki eğitimde kullanabilmelidirler. Bu okullar yapılandırılırken, bulundukları bölgelerdeki bu imkânların eğitim-öğretime sağlayabileceği yararın yanı sıra, o bölgelerdeki işletmelerin ihtiyaç duyduğu insan gücü yapıları da dikkate alınmalıdır.

Büro yönetimi ve sekreterlik programı, kamu kuruluşları ile özel sektörlerde, yöneticilerin çalışmalarına katkı vermek ve büro faaliyetlerinde bulunmak üzere görev alabilecek nitelikli ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyıllık bir yüksek öğretim programlarıdır.

Ayrıca öğrencileri uygulamaya yöneltmek için yaz döneminde zorunlu altı haftalık staj yaptırılmaktadır. Staj eğitimi öğrencilerin okullarda aldığı teorik bilgilerini pratiğe yöneltmektedir. Öğrenciler bir yandan iş dünyasını tanırken, diğer yandan da bilgi ve becerilerini uygulama ve sergileme olanağı bulmaktadır.

Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programları, üst kademe yöneticilere yönetimde yardımcı olmak üzere ara eleman düzeyinde yönetici asistanları yetiştirmeyi hedeflemektedir. Programdan mezun olanların ara işgücü açığını doldurması planlanmaktadır (www.yok.gov.tr/universiteler/uni_web.htm).

Bölümünün amacı, hızla değişen ve gelişen iş dünyasının gereksinimlerini karşılayabilecek bilgi ve becerilerle donatılmış, en az bir yabancı dil bilen, bilgisayar kullanımında uzman, büro yönetimi ilkelerini ve yöntemlerini profesyonelce kullanabilen, iyi insan ilişkileri kurabilen, yazıları on parmakla ve bakmadan, süratle yazabilen, her türlü büro teknolojisini kullanabilen, modern protokol bilgilerine sahip, yüksek düzeyde büro elemanları, büro yöneticileri ve yönetici asistanları yetiştirmektir(www.bm.bilkent.edu.tr).

BYSP'nın amaçlarına yerine getirebilmek için uygun araçların ve eğitim programının kullanılması gerekir. Bu amaçla programda verilen ders programının içeriği, günümüz teknolojisine uygun meslek elemanı eğitimi ihtiyaçlarına cevap verecek düzeyde olmalıdır.2003 yılına kadar bölgeden bölgeye farklılık gösteren ders programları varken, teknolojik ilerlemeler doğrultusunda yeni dersler eklenmiştir. Bölge farklılıklarını ortadan kaldırmak için ise seçmeli ders mantığı getirilmiştir (Esen, 2007, s.36).

2009-2010 eğitim öğretim yılında, eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden, toplam altmış bir devlet üniversitesinde, yüz on yedi meslek yüksek okulu bünyesinde büro yönetimi ve sekreterlik programı bulunmaktadır (Bkz. Ek-3). Oysa bu sayı geçmişte yapılan araştırmada (Bahşı, 2002, s.85-95) çok daha az olduğu ortaya konulmuştur. Bu da bu alanda artan talebi göstermektedir. Bu artışın iki önemli sebebi vardır. Bunlardan birincisi, gelişen teknoloji ile birlikte yapılacak işlerin uzmanlık gerektirmesi ve sonucunda ise eğitimini almanın kaçınılmaz olmasıdır. İkinci neden ise, meslek liselerinin bu bölümlerinden mezun olan öğrencilere, bu bölümlerin ön lisans programlarına sınavsız geçiş hakkı tanınmasıdır (Esen, 2007, s.28).

Sınavsız geçiş sistemiyle beraber birçok programın öğrenci kapasiteleri artırılmış, yeni programlar ve ek şubeler açılması yoluna gidilmiştir. Ancak öğretim elemanı sayısı, laboratuvar ve atölye imkânları aynı oranda artmadığı için bazı programların eğitim faaliyetleri meslek liselerinin fiziksel imkanları kullanılarak yürütülmeye başlanmıştır. Bu durum uygulamada birçok sorunun ortaya çıkmasına

neden olmuştur. Öğrencilerin üniversitelere ait binalarda eğitim görememeleri kendilerini hala lise öğrencisi gibi görmelerine yol açmaktadır (1.Ulusal MYO. Müdürler Toplantısı Sonuç Raporu, 2004, s.12).

Sınavsız geçiş için belirlenen bölümleri dışındaki bölümlerden ya da genel liselerden mezun olanlar ise ÖSYM Başkanlığınca yapılan Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) girmeleri ve yeterli "Sözel (SÖZ)" puanı almak ve aynı zamanda sınavsız yerleştirme sonunda kontenjan kaldığı taktirde ÖSS puanına ve tercih durumuna göre yerleştirilmektedirler.

Ayrıca büro yönetimi ve sekreterlik ön lisans programını bitiren öğrenciler Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile lisans programına doğrudan geçiş yapılabilir.

Lisans düzeyinde büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi: Lisans düzeyinde eğitim veren tek üniversite Ankara’da bulunan Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi’nde bulunan Büro Yönetimi Öğretmenliğidir. Bu programın amacı, ortaöğretimde büro yönetimi ve sekreterlik okullarında bu eğitimi verecek öğretmenler yetiştirmektir (www.ttef.gazi.edu.tr).

Aynı zamanda lisans programı mezunları yaygın eğitim merkezlerinde, sekreterlik kurslarında, halk eğitim merkezlerinde ders verebilmektedirler. Özel sektörde de büro yöneticiliği, yönetici asistanlığı, sekreterlik gibi idari işlerle ilgili pozisyonlarda görev alabilmektedirler.

Yüksek lisans düzeyinde büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi: Bu eğitim programının amacı ön lisans ve lisans programlarına öğretim elemanlarını yetiştirmek, orta öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin bilgilerini üst düzeye çıkarmalarını sağlamak ve sektör için orta veya üst düzey yöneticileri yetiştirmektir.

Yüksek lisans programı “Büro Yönetimi Eğitimi” adıyla, sadece Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde bulunmaktadır. Alan dışından gelen öğrenciler, öğrenim gördükleri okullara göre hazırlık programını tamamladıktan sonra yüksek lisans programı derslerini alabilmektedir. Yüksek lisans programı iki yarıyılı ders ve iki yarı yılı tez olmak üzere dört dönemden oluşmaktadır. Öğrenciler her dönem

bir eğitim dersi iki mecburi alan dersi ve bir seçmeli ders olmak üzere dört ders almak zorundadırlar (Esen, 2007, s.32)

Ayrıca örgün eğitimde alınan büro yönetimi ve sekreterlik eğitimi dışında yaygın eğitim kurumları (halk eğitim merkezleri, diğer özel ve kamu kuruluşlarının düzenlediği kurslar) ve Anadolu Üniversitesi e-sertifika eğitim programları mevcuttur. İnternet ortamında da www.sekreteriz.biz.com adresinden de sekreterlikle ilgili bilgiler öğrenilebilir

2.2 Bilişim Teknolojileri

2.2.1 Bilgi

Bilgi kavramı Latince “informato” kökünden gelmekte, “biçim verme”, “biçimlendirme” ve “haber verme” anlamlarında kullanılmaktadır. Bilgi genel anlamda düşünme, yargılama, akıl yürütme, okuma, gözlem ve deney yoluyla elde edilen “düşünsel ürün” ya da “öğrenilen şey” olarak tanımlanmaktadır. Bilgi, bu anlamıyla belirli bir süreçten geçerek işlenmiş, sahibi için anlamlı olan, yönetsel karar almada stratejik öneme haiz olduğu varsayılan veya gerçek değeri olan veri demektir (Öğüt, 2001, s.9).

Anlamlı bir sinyal olarak bilgi; bilgi teorisi, insanlar ve/veya makineler arasındaki haberleşmenin etkisini ölçme olmakla birlikte, bilgiyi haberleşmenin girdisi ve çıktısı olarak tanımlamaktadır. Gönderici ve alıcı tarafından aynı şekilde yorumlanan elektronik, denetlenebilir, görülebilir veya diğer sinyaller bilgiyi iletirler (<http://www.genbilim.com/content/view/1139/>).

Çağdaş uygarlığın ulaştığı bilgi düzeyini tanımlamada tam bir görüş birliğine henüz varılmış değilse de, son 20 yıl içerisinde bilim ve teknolojiadaki baş döndürücü gelişmelerin meydana getirdiği bilgi patlaması ve bilgi teknolojilerinin toplumsal ve ekonomik gelişmeye sundukları olanaklar dikkate alındığında, Toffler’in “üçüncü dalga” olarak betimlediği aşamanın “bilgi çağı”, bu dönemin öngördüğü toplumun da “bilgi toplumu” olarak adlandırılması uygun görülmektedir (Özden, 1999, s.15).

İşletmeler için gerekli olan bilginin özellikleri: Günümüzde örgütler hayatta kalabilmek, sektörde kendilerine yer bulabilmek ve kâra geçebilmek için bilgiye önem vermek, hatta sadece bilgiyi elde etme ve kullanma yollarını arayan departmanlar oluşturmak zorundadırlar. Öyle ki bazı örgütler yalnızca bilgi üretmek ve onu pazarlamak amaçlı kurulmuş, diğer örgütlerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayarak özel bir sektör oluşturmuşlardır. Herhangi bir işin başarısı, yürütücülerin temel fonksiyonlarını ne ölçüde yerine getirdiğine bağlıdır. Bu işlemlerin gerektirdiği biçimde yerine getirilmeleri ise, yöneticilerin bilgi ihtiyaçlarını ne derecede karşıladıklarına bağlıdır. Her işlem karar almayı gerektirir ve karar süreci de doğru, zamanında, eksiksiz, öz ve yerinde bilgiye ihtiyaç duyar.

Doğruluk: Belirli bir zaman içindeki doğru bilginin üretilen ya da işlenen toplam bilgiye oranıdır.

Zamanlama: Bir yöneticiye geç gelmiş olan bilginin doğruluk derecesinin yüksek olmasının pek önemi yoktur, bilginin sadece doğru olması yeterli değildir, aynı zamanda bilginin yöneticilere ulaşması gerekir. Ancak bilginin doğruluk oranının yüksek olması gecikmelere sebep olurken, bilginin kısa zamanda yöneticiye ulaştırılması ise maliyetleri arttırmaktadır.

Eksiksizlik: Bilginin, yöneticinin karar verebilmesi için gereksinim duyduğu tüm verileri kapsamıdır.

Kısalık: Gerekli verilerin özetlenerek, kısa ve öz bilgilerle desteklenmesidir.

Yerindelik: Bilginin önemli olan organ veya yöneticiye ulaşabilme özelliğidir.

Ucuzluk: Bilginin ucuza elde edinilmesidir. Ancak zamanlama, doğruluk ve ucuzluk özellikleri optimize edilmelidir (<http://www.genbilim.com/content/view/1139/>).

2.2.2 Teknoloji

Teknoloji kelimesi eski Yunancada ustalık anlamına gelen “techne” ve bilgi anlamına gelen “logy” kelimelerinden oluşmuştur. Belirli bir teknik alanda, bilimsel

ilkelere dayanan tutarlı bilgi ve uygulamaların tümü olarak tanımlanabilir (Bülbül ve Gürbüz, 2007, s.3).

Bir sanat ya da bir bilimde kullanılan yöntemler bütününe teknik denir; tekniklerin tümü ise teknoloji diye adlandırılır. Teknoloji terimi ayrıca bir sanayi dalında, belirli ürünlerin yapımı için gerekli araçların, işleme yöntemlerini incelemesini belirtir (http://host.nigde.edu.tr/uludogan/proje_tanitimi.htm).

Bir diğer tanıma göre ise; Teknoloji, birey ihtiyaçlarının daha etkin biçimde karşılanması amacıyla, örgütsel süreçlere bilginin uygulanmasıdır (Tekin, Güleş ve Burgess, 2000, s.80).

Bilimsel araştırmalar ve diğer şekillerde üretilen bilgiler, teknoloji sayesinde ürüne dönüştürülebilmektedir. Bu nedenle bilgi ve teknoloji birbirini tamamlayan kavramlardır. Toplumların yapısına bağlı olarak teknoloji, toplumları etkilemiş ve kısa sürede herkes için kullanılır ve takip edilir olmuştur.

2.2.3 Bilgi Teknolojisi

Bilgi teknolojisini bilginin yaratılması, toplanması, biriktirilmesi, işlenmesi, yeniden elde edilmesi, yayılması, korunması ve bunlara yardımcı olan araçlar olarak tanımlayabiliriz. Bunlar her alan için geçerlidir. Burada araç gereç değil insanın önemi ve bu teknolojiyi oluşturmak için belirlenen hedefler vurgulanmaktadır (<http://www.makaleler.com/oku-bili%C5%9Fim+teknolojileri+nedir>).

Karmaşık bir dünyanın üyesi olan insan yaşamda kalmak ve varlığını sürdürebilmek için önemli nitelik ve nicelikte bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma kısacası bilgiye sahip olma gereksinimi içerisindedir. İnsanın bu gereksinmesini gidermede en önemli sorun, bilginin nasıl elde edileceği, nasıl dağıtılacağı ve nasıl saklanacağıdır. Bu da bilgi teknolojilerinin hızlı gelişmesinin en önemli nedenini oluşturmaktadır (<http://www.makaleler.com/oku-bili%C5%9Fim+teknolojileri+nedir>).

Teknolojilerde hızlı gelişmeler sonucu ortaya çıkan en önemli ürün kuşkusuz bilgisayarlardır. Ancak bize bilgiyi ulaştıran, bilgiyi iyi kullanmamıza yardım eden tüm öteki araçlara, teknolojilerde bilgi teknolojilerinin kapsamına girer.

Bilgi teknolojileri ve bilişim teknolojileri literatürde aynı anlamda kullanılmaktadır. Karışıklığa sebep vermemek amacıyla araştırmanın bundan sonraki kısmında iki ifadenin yerine yalnızca bilişim teknolojileri ifadesi kullanılacaktır.

1960'ın yıllardan geleceğe uzanan dönemde bilişim teknolojilerinin üç ayrı evresi olmuştur. Sırasıyla, "veri işleme dönemi", "mikro dönem" ve "ağ dönemi". Veri işleme dönemi, ana bilgisayarları destekleyen endüstri ürünlerince şekillenmiştir. Mikro dönem ise bilişim teknolojilerinin sahne aldığı bir dönem olarak da ifade edilebilir. Bu dönemde bilişim teknolojilerinin çalışanlarca kullanımı amaçlanmıştır ve nihayet ağ dönemi de, bilgisayar ağlama olan ihtiyacın bir ifadesidir. Bu dönemde işlerin ağ şeklinde örgütlenmesi zaruret haline almıştır. Böylece örgütler arası çeşitli ağ yapıları oluşmuştur. Geniş Alan Ağları olarak bilinen Wide Area Network (WAN) ve Bölgesel Alan Ağları diye bilinen Local Area Network (LAN) oldukça yaygınlık kazanmıştır. Bu teknolojik gelişime dayalı ayırım aynı zamanda sanayi ekonomist, geçiş ekonomisi ve bilgi ekonomist olmak üzere üç ayrı ekonomik evreyi de ifade etmektedir. 1975–1980 dönemi "yaratıcı yapısal değişme dönemi" ve 1995'ten 2010'lu yıllara uzanan dönem de "dönüşümsel işletme dönemi" olarak değerlendirilmektedir (http://www.teknolojide.com/bilisim-teknolojileri-nedir_3254.aspx).

Bilişim Teknolojileri aslında bilgisayar sektöründeki gelişmelerin sonucunda ortaya çıkmış ve verileri saklamak, iletmek ve işlemek için kullanılan bilgisayar donanım ve yazılım teknolojilerini içeren bir alandır (http://bakaml.k12.tr/dosyalar/bt_nedir.ppt).

Ancak bugün için Bilişim Teknolojileri (BT), yalnızca bilgisayar sistemlerinin kurulması ve yazılımların yapılandırılması ile sınırlı bir alan değildir. BT, güncel bir bakışla; bilgisayar donanımı, yazılımı, networkler, iletişim teknolojileri, bu alanda yetişmiş insan gücü, prosedürler, internet, intranet ve iletişim araçları gibi çok sayıda bileşene sahiptir. Genel olarak ise; bilişim teknolojisinin 4 temel kategorisi bulunmaktadır:

- Yazılım
- Hizmetler
- Donanım
- Ekipmanlar

Bilişim teknolojilerinin “değer yaratan ve değer katan” bir dizi teknoloji ve araçtan oluştuğu unutulmamalıdır. Bu anlamda gereksinimleri iyi bir şekilde belirlemek, doğru çözümler geliştirmek için de iyi bir örgütlenme ve stratejiye sahip olmak gerekir (http://bakaml.k12.tr/dosyalar/bt_nedir.ppt).

2.2.4 Bilişim Teknolojileri Ürünleri ve Kullanım Alanları

Günümüzde her geçen gün gelişen teknolojiyle birlikte bilişim teknolojileri ürünleri de artmaktadır. Fakat maliyetlerinden dolayı işletmelerde ve bürolarda en çok kullanılan ve bilinen bilişim teknolojileri ürünleri şu şekilde sıralanabilir; Bilgisayar, internet, projeksiyon, tepegöz, tele-sekreter, yazıcı, intranet/Extranet, tarayıcı, fotokopi ve baskı makinesi, faks, flash bellek, ses kayıt-dinleme cihazı gibi.

İşletmelerin bilişim teknolojilerini yoğun şekilde kullandığı alanlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Höçük, 2007, s. 98).

- Evrak hazırlamada
- Rapor hazırlamada
- Karar almada (Yorumlayıcı Programlarla)
- Depolama- Dosyalama- Arşivlemede
- Veritabanı hazırlama-kullanabilmede

2.2.5 Bilişim Teknolojilerinin İşletmelere Faydaları

İşletmeler, hızla yaşanan değişim ve sürekli takip etmek zorunda olduğu küresel rekabet ortamında, geleceklerini planlayabilmeleri, doğru kararlar alabilmeleri, kurum içi ve kurum dışı iletişimde etkinlik sağlayabilmeleri için bilişim teknolojileri ve sistemlerine gereksinim duymaktadırlar. Sanayi çağında, organizasyonlar için kimi zaman bir tercih konusu olan ileri bilişim teknolojileri ve sistemleri kullanımı, günümüzde zorunlu bir gereksinim olarak değerlendirilmektedir. Bilişim teknolojileri

ve sistemleri kullanımının, organizasyonların sektörel, kurumsal ve stratejik çevrelerinde önemli etkileri olduğu bilinmektedir. Bu etkiler şu şekilde sıralanabilir;

Yöneticilerin karar verme süreçlerine yardımcı olur: Veritabanı sistemleri, çalışma tablosu programları ve daha birçok yazılım sistemi, kurumsal verilerin değerlendirilmesinde ve yöneticilere anlamlı bilgiler şeklinde sunulmasında önemli rol oynarlar.

Maliyetleri azaltır: BT araçları, ürün geliştirme, üretim, dağıtım ve müşteri ilişkileri yönetimi bakımından maliyetleri büyük ölçüde azaltır ve zaman tasarrufu sağlarlar. Ayrıca, Internet, Intranet, diğer network ve iletişim olanakları ofis içinde ve ofisler arasındaki iletişim maliyetlerini önemli ölçüde azaltır.

Bilginin akmasını sağlar: Bilginin şirket içinde akması sağlanır. Her düzeyde gereken bilgi gereken noktaya hızlı biçimde akar ve şirket çalışanlarının takım halinde (verimli) çalışması sağlanır. Bu işlemler bir bütün olarak iş akışını oluşturur. İş akışı sayesinde dokümanların yönlendirilmesi onaylanması ve ilgili kişilere çok kısa sürede ulaştırılması sağlanır. Bu da şirketlerin hızlı karar vermesini ve birçok sürecinde kaliteyi arttırmasını sağlar.

Çeviklik: Çeviklik kavramı da bilişim teknolojilerinin şirketlere kattığı önemli bir değerdir. Pazar ve yasalar değiştiğinde şirketin hemen adapte olması gerekir. Bunun yanı sıra ürünlerin yaşam süreleri de gün geçtikçe kısalmaktadır. Bilgisayar sistemleri üzerinde geliştirilen doküman yönetimi ve iş akışı sistemleri yeni prosedürlerin hızla hayata geçmesini sağlar (http://bakaml.k12.tr/dosyalar/bt_nedir.ppt).

2.2.6 Bilişim Teknolojilerinin Alt Yapısı

Bilgisayarlar: Günümüzde bilim ve teknolojiye hızlı ilerlemeler, yaşam biçimimizi etkilemiş ve değiştirmiştir. Son yıllarda, teknolojiye hızlı gelişmelerden biri de bilgisayar olmuştur. Ülkemizde ve tüm dünyada sürekli gelişen ve genişleyen bilgisayar kullanımı, geleceği parlak alanların başında gelir. Bu alanda yeterli eğitim alarak, meslek sahibi olmayı düşünen kişiler, mezun olduktan sonra iş bulmakta zorlanmaz.

Bilgisayar; kullanıcı tarafından verilen komutlarla, yine kullanıcı tarafından girilen veriler üzerinde aritmetiksel ve mantıksal işlemler yapabilen, istenilen düzende saklayabilen ve istenildiğinde geri verebilen elektronik bir alettir. Bilişim teknolojilerinin temel unsuru bilgisayarlardır. Bilgisayarların temel unsurları ise donanım ve yazılımdır. Bilgisayarlara ait fiziksel bir yapıya sahip olan her şey donanımı ifade eder (Höçük, 2007, s.20).

Donanımın ana yapısı merkezi işlem birimidir. Merkezi işlem birimi; aritmetik ve mantık birimi, kontrol birimi ve bellek biriminden oluşur. Klavye, fare, ekran, tarayıcı, mikrofon, disk, disket, cd, dvd, modem gibi bilgisayara veri ve komut girişi yapmasında, kullanıcıya olanak tanıyan birimler giriş birimleridir. Bilgisayar ortamından veri almasını sağlayan; ekran, hoparlör, yazıcı, çizici, disk, disket, cd, dvd, modem gibi birimler ise çıkış birimleridir. Bilgisayar donanımlarına işlerlik kazandıran ve onların koordineli çalışmasını sağlayan bu programların tümüne yazılım denir. Bilgisayarların çalışmasını sağlayan programlar sistem yazılımlarıdır (Höçük, 2007, s.20).

Bilgisayarda işlemlerimizi yürüttüğümüz birçok ofis programları vardır. Bunlar, genellikle işyerinin özelliklerine, yapılan işin gerekliliğine göre çeşitlilik kazanmaktadır. Fakat en çok bilinen ve kullanılan ofis programları; Word, Excel, Power Point, Photoshop, Front Page, Access, Autocad, Flash, Delphi, Active Server Page (ASP) gibi programlardır.

Günümüzde iş yerlerinin tamamına yakınında bilgisayar kullanılmaktadır. Özel işyerlerinden, devlet dairelerine; muhasebe ve mühendislik bürolarından, fabrikalara; otellere; askeri kurumlardan üniversitelere, hastanelere, okullara kadar bütün iş yerlerinde işlemler bilgisayarlarla yapılmaktadır. Bu alanlarda bilgisayarı doğru ve hızlı şekilde kullanılabilen personele olan ihtiyaç, gün geçtikçe artmaktadır. Çünkü teknoloji, gün geçtikçe gelişmektedir. Bir yığın karmaşık işlem, bilgisayarlarla daha kolay şekilde ve kısa zamanda yapılmaktadır. Telefon, faks hizmetleri, tasarımlar, bütün kayıtlar ve güvenlik sistemleri artık bilgisayar sayesinde yapıldığından, bilgisayarın önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Bütün kamu kurumlarında ve özel kurumlarda bilgisayar kullanımına bu kadar hızlı bir geçiş varken bu gelişmenin dışında kalmak mümkün değildir.

İşletmeler de, yöneticiler de özellikle büro faaliyetlerinde işlemlerini bu kadar hızlandıran ve zenginleştiren bilgisayarı gerekli önemi vermektedir. İşletmeler çalışacak personelin bilgisayar konusunda bilgi sahibi olmasını hatta uzman olmasını

isteyebilmektedirler. Bu gibi nedenlerden dolayı da büro faaliyetlerinde bulunmak üzere görev alabilecek nitelikli ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan BYSP' ların bilgisayara gereken önemi vermek zorundadır.

Bilgisayar ağları: Birbirine yakın bilgisayarlarda dosya ve yazıcıyı paylaşmak, birbirine uzak bilgisayarlar arasında bilgi transferi yapmak amacıyla bilgisayarların birbirine bağlanmasıyla bilgisayar ağları oluşturulur. Günümüzde, bilgisayar ağlarının kullanılması sayesinde, bilgi iletiminde tüm sınırlar ortadan kalkmıştır (Höçük, 2007, s.21). Bundan dolayı bilgisayar ağları bilgi dağıtım sistemlerinin başında gelmektedir.

Bilgi dağıtıcı sistemler olarak adlandırılan sistemler, ses, metin ve grafik gibi çeşitli biçimlerdeki bilgilerin bilgisayara depolanarak tek bir merkezden aynı anda çok sayıdaki kullanıcıya farklı elektronik yollarla aktarımını olanaklı kılmaktadır. Bu tür sistemlerin bilgileri edindikleri çeşitli kurum ve kuruluşlara bilgi sağlayıcılar denilmektedir. Bilgi dağıtıcı sistemlerde hangi bilgiye ulaşılacağı ve o bilginin nasıl kullanılacağı tamamen kullanıcının denetimi altındadır. Dolayısıyla örgütler bilgi dağıtıcı sistemleri sayesinde gerek kendi şubeleri gerekse diğer firmalarla iletişim kurma, edinmek istedikleri bilgileri elde etme ve ağların ağı olan internet aracılığı ile seslerini dünyaya duyurma olanağı bulmaktadırlar.

Bugün değişik ülkelerde yaklaşık olarak 30 000 civarında bilgisayar ağı bulunmaktadır. Bu sayı da giderek artmaktadır. Bilgisayar ağlarının en yaygın olanları arasında şunları sayabiliriz: EARN, BITNET, JANET, SUNNET, TELENET (<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite06.pdf>).

Bilgisayar ağlarının birçok yararı sayılabilir. Bunlar arasında; kütüphane hizmeti sunma, birbirinden uzaktaki işletmelere ortak proje çalışması yapma olanağı verme, işletmeler arasında bilgi ve kaynak yardımlaşması sağlama, yönetim ve denetim hizmetlerine yardım etmeleri sıralanabilir.

Bunların yanında sınırlılıkları vardır. Bir bilgisayar ağının oluşturulabilmesi ya da bir bilgisayar ağından yararlanılabilmesi önemli sayılabilecek bir mali yük getirmektedir. Yani bilgisayarı olan her kullanıcı doğrudan ağlara ulaşamaz. Bunun için ek donanım ve yazılımlara gerek vardır. Ayrıca, bu ek donanım ve yazılımlar sağlandıktan sonra kuracağınız her iletişim için, aynen telefonda olduğu gibi, belirli bir abone ücreti ödemeniz gereklidir.

Ağlar coğrafi konumlarına göre; yerel alan ağları (LAN) ve geniş alan ağları (WAN) olarak ikiye ayrılırlar. Yerel bilgisayar ağları, birbirine yakın bilgisayar sistemlerinin birbirleri ile bağlanmasıyla oluşturulur. Yüksek hızlı, küçük alanları kapsayan bir veri ağıdır. Geniş alan bilgisayar ağları ise, coğrafi olarak birbirinden uzak yerlerdeki bilgisayar sistemlerinin veya yerel bilgisayar ağlarının birbiri ile bağlanmasıyla oluşur (Bülbül ve Gürbüz, 2007, s.110).

Ağların ağı olarak nitelendirilen internet, bugün bilgi iletişimde sonsuz olanaklar sunmaktadır. Bu nedenle örgütler için internet kullanımı büyük önem arz eder. Intranet ve Extranet de, bilişim teknolojileri kapsamında örgütlere sunulan teknolojilerdir. Intranet; bir örgütün, farklı şehirler hatta ülkeler arasında olsa bile, kendi bünyesindeki bilgisayarların bağlantısında kullandığı ağ yapısıdır. Extranet ise; örgütün intranet yapısına, birlikte iş yapılan örgüt bilgisayarlarının da dahil edilmesiyle oluşturulan ağ yapısıdır (Höçük, 2007, s.22).

İnternet aracılığıyla veri transferinin kolay ve hızlı bir şekilde mümkün olması ve bu kadar yaygın kullanım alanına sahip olabilmesinde iki unsurun teknolojik açıdan büyük etkisi olmuştur. Bunlar www (world wide web) ve http (hypertext transfer protocol) dir.

WWW (World Wide Web): Amaç; evsahibi bilgisayardan girilen dokümanlar arası hypertext linkleri aracılığıyla, dünya çapındaki araştırmacılarla işbirliği içinde çalışmayı mümkün kılmaktır. Durağan bilgilerin ve sıradan dokümanların aksine internet dokümanları, okuyuculara bir link (bağlantı) aracılığı ile aynı konu veya temaları içeren dokümanlara geçiş yapmayı mümkün kılmaktadır. Servis sunucuları dünya üzerinde herhangi bir yerden herhangi bir konuyla ilgili bilgi içeren websitelere bağlanmaya olanak tanımaktadır. Bu tarz dokümanlara hypertext denir (Ghosh, 1997, s.253).

HTTP (Hypertext Transfer Protocol): world wide webin olağanüstü büyümesi, kısmen http'nin dünya çapında kabul edilen bir protokol olarak kullanılmasından dolayıdır. Protokol, internette dışarı ve geri bilgi geçişlerine bir konuşma sırasındaki gibi hızlı ve etkili olarak olanak tanıyan sistem ve koddur. http sadece ağlarda kullanılan bir protokoldür (Ghosh, 1997, s.254).

Büro araç-gereçleri: Bürolarda çalışanlar ve sekreterler işlemlerini daha hızlı, doğru ve etkili bir şekilde yapabilmeleri için bürolarda birçok araç-gereç

kullanılmaktadırlar. Bu araç ve gereçleri günlük hayatımızda da sıklıkla kullanmamıza rağmen büro çalışanları için vazgeçilmez bir işlevleri vardır. Bu araç-gereçler, bilgisayar, telefon, faks, projeksiyon, daktilo, tepegöz, tele-sekreter, yazıcı, tarayıcı, fotokopi ve baskı makinesi, ses kayıt-dinleme cihazı, çeşitli demirbaşlar (masa, sandalye, dolap vb.) ve kırtasiye malzemeleri (kağıt, kalem, raptiye, ataş, sümen, makas vb) şeklinde sıralanabilir.

Tele konferans sistemleri: aynı anda birbirinden çok uzakta olan kişilerin ortak konuşmalarını sağlayan bir sistemdir. Bu sistemde sadece ses iletişimi olmaktadır. Aynı anda pek çok kişinin telefon ile görüşmesi gibidir (Höçük, 2007, s.23).

Yönetim bilgi sisteminde olan kişiler çok da pahalı olmayan bu sistem ile anında sesli iletişim kurabilirler (Hoşcan, 2002, s.104). Bu sistem sayesinde birbirinden uzakta bulunan işletmeler veya rahatsızlığı nedeniyle işine gidemeyen yöneticiler işlerini takip edebilmekte, toplantılarına katılımını sağlayabilmektedir.

Sistemin temel öğeleri, karşılıklı bağlantıyı sağlayan bir telefon hattı ile sesleri iletme ve dinlemede alıcıya bağımlılığı ortadan kaldıran özel bir tür telefondur. Bu özel tür telefonun kullanımı sırasında kullanıcı, sesini iletme ya da karşı tarafın sesini duymak için alıcıyı değil, doğrudan telefon aygıtını kullanır. Telefon aygıtına takılmış olan mikrofon sesleri iletmeyi, hoparlör ise gelen sesleri duymayı sağlar. Böylece, tek bir telefon ile karşı taraftan gelen sesleri birçok kişinin aynı anda duyabilmesi sağlanmış olur(<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite07.pdf>).

Telekonferansın başlıca yararlarını şöyle sıralayabiliriz (<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite07.pdf>):

- Maliyet uygunluğu
- Kullanım kolaylığı
- Yaygınlık
- Etkileşime olanak verme

Telekonferans şu sınırlılıklara sahiptir:

- Görsel bilgi eksikliği

- Sesin kaliteli olmayışı
- Sıkıcılık

Video Konferans Sistemleri: En etkin iletişim ortamlarından biri olan video konferansta ses ve görüntü aynı anda çift yönlü gidip gelmektedir. Görme ve işitme duyularımıza hitap eden bu iletişim türü ile yapılan toplantılar, seminerler, tartışmalar, adeta karşılıklı konuşuyormuş etkisindedir. Uygun koşullarda kullanıldığında hem maliyet hem de zaman açısından kurumlara büyük olumlu katkılar yapabilmektedir (Hoşcan, 2002, s.104).

Ülkemizde de videokonferans yönteminden özellikle haber bültenlerinde sıklıkla yararlanılmaya başlanmıştır. Videokonferans uygulamaları sırasında ses iletimi telefon bağlantıları aracılığıyla kurulurken, hareketli görüntü iletimini sağlamak üzere kablo, mikrodalga ya da uydu gibi birkaç farklı yayın yönteminden biri kullanılabilir. Bunlarda uydu aracılığıyla yapılan videokonferans en yaygın olanıdır.

Uydu aracılığıyla gerçekleştirilen bir videokonferans uygulamasında, ilk olarak yayının gerçekleştirileceği yer bir stüdyo gibi düzenlenir. Burada ışıklar, mikrofonlar ve kameralar uygun biçimde yerleştirilerek, teknisyenler tarafından bu stüdyo ile bağlantılı olan bir denetim odasından mikrofon ve televizyon kameralarını denetlenir. Daha sonra, görüntü ve ses sinyalleri kendilerini uyduya gönderecek olan ve oldukça geniş bir çanak antene sahip iletime aktararak, sinyalleri uyduya gönderilir. Uydudan tekrar yeryüzüne gönderilen sinyaller, uydunun kapsama alanı içinde bulunan ve bir çanak antene sahip alıcılar tarafından alınır. Bu arada video telekonferansa katılan her bir nokta arasında telefon bağlantısı da kurulur. Böylece, uydu aracılığıyla tek ya da iki yönlü hareketli görüntü iletimi, telefon hatları aracılığıyla da iki yönlü ses iletimi gerçekleştirilmiş olur (<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite07.pdf>). Video konferans uygulaması oldukça pahalı bir sistem olmasından dolayı, birçok işletme kendi uydu bağlantıları kurmak üzere gerekli teknik donanımları satın alabilmeleri pek olanaklı değildir.

Video telekonferansın başlıca yararları şunlardır (<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite07.pdf>):

- Hareketli görüntü iletime

- Görsel zenginlik

Video telekonferansın sınırlılıklarını ise şöyle sıralayabiliriz:

- Maliyet yüksekliği
- Teknik alt yapıya bağımlı olma
- Kullanacak kişinin eğitimi zorunluluğu

2.2.7 Önlisans Düzeyinde Bilişim Teknolojileri Eğitimi

Eğitim yaşamımızın her alanında, sanayide, orduda, ticarete, tıpta, psikolojide ve öteki bilim dalların tümünde yer almaktadır. Eğitim, hem beceri kazandıran hem de bilgi aktarılan bir süreçtir ve bu süreçte bilginin dağıtımı temel olmaktadır. Genelde bilişim teknolojileri, özellikle de bilgisayarlar, hem öğretme ve öğrenme sürecinde, hem de iş hayatımızda yardımcı araç olarak işlev görmektedir.

Eğitim kurumları, toplumsal değişme ve gelişmeleri hem başlatan hem de yönlendiren kurumlar olmasından dolayı, teknolojik gelişmeleri de izlemek, bu teknolojileri de kullanmak ve bunların nasıl kullanıldığını öğretmekle yükümlüdür. Yani eğitim kurumları öğrencilerini toplumun gereksinmelerine, işletmelerin ihtiyaçlarına kısaca bilgi çağına uygun, bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri açısından gelişmiş ve bilgi toplumunun özelliklerini taşıyan bireyler olarak yetiştirmelidir (http://host.nigde.edu.tr/uludogan/proje_tanitimi.htm). Ancak bu sayede öğrenciler hem teknolojinin gerisinde kalmamış hem de mezun olduklarında iş bulma problemleriyle karşı karşıya kalmamış olur.

Amacı, özel kuruluşlar ile kamu kuruluşlarına nitelikli çalışanlar yetiştirmek olan meslek yüksek okulları ile orta öğretim programlarındaki meslek liselerinden öğrenciler gerekli bilgi ve becerilerle mezun edilmek durumundadırlar.

Büro yönetimi ve sekreterlik eğitiminin verildiği meslek yüksek okullarının amaçları nitelikli ara eleman yetiştirmektir. Bu kurumların bu amaca hizmet edebilmeleri için bilişim teknolojilerinin iş yaşamındaki kritik rolünü göz önüne alıp, öğrencilerini ihtiyaçlar doğrultusunda donanımlı yetiştirmeleri gerekmektedir. Faks,

fotokopi, bilgisayar kullanmasını bilmeyen, ofis otomasyonu konusunda bilgisi olmayan, iletişim teknolojilerinden faydalanmayan bir sekreterin yaptığı işte başarılı olması mümkün değildir. Bu nedenle büro yönetimi ve sekreterlik programları ders müfredatlarında bilişim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili derslere geniş ölçüde yer verilmeye çalışılmıştır.

Büro Yönetimi ve sekreterlik ön lisans programında yer alan dersler tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1
Büro Yönetimi ve Sekreterlik Önlisans Programında Yer Alan Dersler

1. SINIF			
I. Yarıyıl	Kredi	II. Yarıyıl	Kredi
Genel İşletme	3	Dosyalama ve Arşivleme	3
Ticari Matematik	2	Mesleki Yazışmalar	3
Sekreterlik Bilgisi	2	Hızlı Okuma Teknikleri	3
Klavye Teknikleri	2	Genel İletişim	2
Hukukun Temel Kavramları	2	Halkla İlişkiler	2
Protokol Bilgisi	2	Bilgisayar II.	2
Bilgisayar I.	2	Sunu Teknikleri	2
Genel Muhasebe	2	Örgütsel Davranış	2
Türk Dili I.	2	Türk Dili II	2
Atatürk İlk. Ve İnk. Tarihi I.	2	Atatürk İlk. Ve İnk. Tarihi II.	2
Yabancı Dil I.	2	Yabancı Dil II	2
Toplam	23		25
2. SINIF			
III. Yarıyıl	Kredi	IV. Yarıyıl	Kredi
Büro Yönetimi	3	Yönetici Sekreterliği	2
Etkili ve Güzel Konuşma	2	Kamu-Özel Kesim Yapısı ve İlişkiler	2
Bürolarda Teknoloji Kullanımı	2	Bilgisayar IV	2
Bilgisayar III	2	Mesleki Yabancı Dil II	2
Mesleki Yabancı Dil I	2	Ortak Seçmeli Ders	8
Ortak Seçmeli Ders	8		
Toplam	19		16

Kaynak: (<http://sbmyo.uludag.edu.tr/bys.html>)

Tablo 1’de de görüldüğü gibi MYO’ları BYSP’nin I. yarıyılında Klavye Teknikleri (2 ders saati) ve Bilgisayar I (2 ders saati), II. Yarıyılında Mesleki Yazışmalar (3 ders saati), Sunu Teknikleri (2 ders saati) ve Bilgisayar II (2 ders saati), III. Yarıyılında Bürolarda Teknoloji Kullanımı (2 ders saati), ve Bilgisayar III (2 ders

saati) IV. Yarıyılında ise Bilgisayar IV (2 ders saati) olmak üzere bilişim teknolojileri ile ilgili toplam 17 saat ders verilmektedir.

Bu derslerin etkili bir biçimde öğrenilmesinde yeterli donanım ve bunların kullanılmasını öğretebilecek yeterlilikte öğretim elemanına ihtiyaç vardır.

Meslek yüksek okullarında, bilişim teknolojileriyle ilgili derslerin büro yönetimi ve sekreterlik alanında önemli bir yerinin olduğu açıktır. Buna rağmen dört yarıyıl içinde, bilişim teknolojileriyle ilgili verilen derslerin toplam ders saatine oranı %21'dir. Bunun yanında, sınıfların kalabalık olması, araç-gereç ve teçhizattaki eksikler nedeniyle, öğrencinin birebir uygulama şansının azalması ya da derslerin iki grup şeklinde işlenmek zorunda olunması gibi sıkıntılar nedeniyle derslerde istenilen verimliliğe ulaşılamayacağı düşünülmektedir.

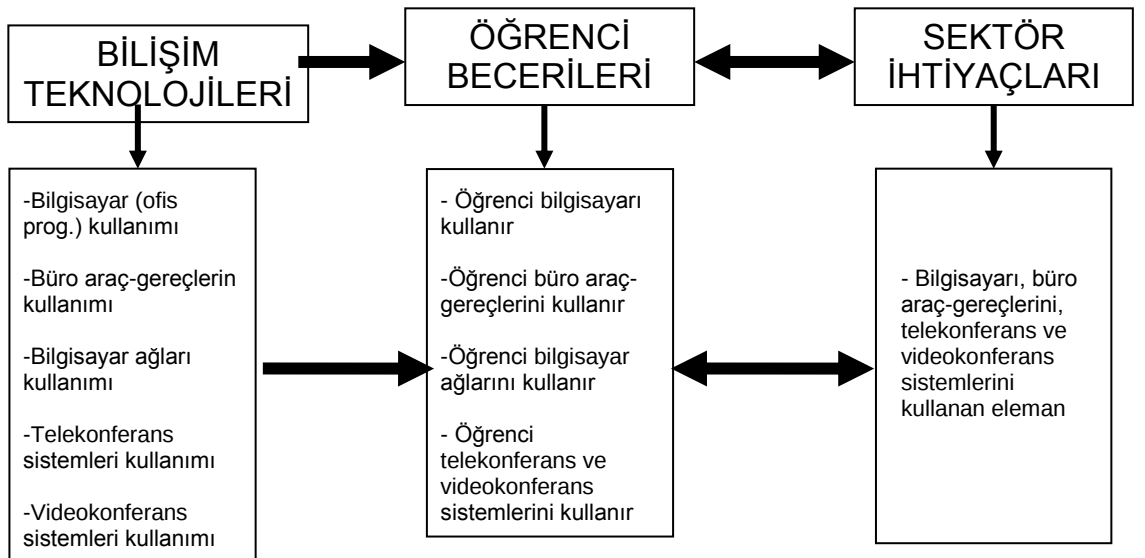
YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, betimsel araştırma modeline (bir konudaki hâlihazırdaki durumun araştırılmasına) göre yürütülmüştür (<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2294/unite01.pdf>).

Betimsel yani tanıtıcı araştırmalarda asıl amaç; anket, görüşme, gözlem ve örnekleme gibi araçlarla ana kitlenin ilgilenilen özelliklerinin ortaya konulmasıdır. Bu araştırma modeli, özellikle toplumsal olayların incelenmesinde son derece yaygın bir araştırma türüdür (Seyidoğlu, 2000, s.25).

Araştırma için aşağıdaki şema oluşturulabilir.



Şekil 1: Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Kullanım Düzeyleri İle Sektör İlişkisi

Şekil 1’de görüldüğü gibi, bu araştırmada bilişim teknolojileri bağlamında; bilgisayar, ofis programları, bilgisayar ağları, büro araç-gereçleri, videokonferans sistemleri, telekonferans sistemleri; öğrenci becerileri bağlamında, öğrencilerin belirtilen teknolojileri kullanma düzeyleri; sektör ihtiyaçları bağlamında ise, sayılan teknolojileri kullanabilen eleman ihtiyacı araştırmaya konu edilmiştir. Öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma düzeyleri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

MYO’ları Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma becerilerinin sektör ihtiyaçları açısından değerlendirilmesine yönelik olan bu çalışmanın evrenini; 2009-2010 eğitim-öğretim yılında MYO’ların büro yönetimi ve sekreterlik programlarında eğitim alan öğrenciler (N=10310) ve öğrencilerin stajlarını tamamladıkları bürolar ve iş yerleri oluşturmaktadır.

2009-2010 eğitim öğretim yılında, eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden, toplam altmış bir devlet üniversitesinde, yüz on yedi meslek yüksek okulu bünyesinde büro yönetimi ve sekreterlik programı bulunmaktadır. Ege bölgesinde ise yirmi altı MYO’nda büro yönetimi ve sekreterlik programı bulunmaktadır ([ftp://dokuman.osym.gov.tr/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo3A.pdf](http://dokuman.osym.gov.tr/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo3A.pdf)).

Araştırmada, ekonomik güçlük, zaman yetersizliği kontrol ve ulaşabilme güçlükleri gibi nedenlerle evrenin tümü yerine, Ege Bölgesinden basit tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen Aydın, Denizli, Muğla ve İzmir illeri örnekleme üzerinde çalışılmıştır. Bu illerde ise Aydın ili Aydın MYO ve Atça MYO, Denizli ili Pamukkale Üniversitesi Bekili MYO, Buldan MYO, Çivril MYO ve Honaz MYO, Muğla ili Muğla MYO ve İzmir ili Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir MYO olmak üzere 8 MYO’unda büro yönetimi ve sekreterlik programı bulunmaktadır ([ftp://dokuman.osym.gov.tr/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo3A.pdf](http://dokuman.osym.gov.tr/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo3A.pdf)).

Bu doğrultuda araştırmanın örneklemini Ege bölgesinde bulunan 4 farklı ildeki 8 MYO büro yönetimi ve sekreterlik programı öğrencileri (n=377) ve öğrencilerin staja gittikleri işyeri yöneticileri (n=53) oluşturmaktır. Okullardan alınan bilgiler doğrultusunda öğrencilerin staj yaptıkları işyerleri veya bürolar arasında ise genellikle valilikler, belediyeler, hastaneler, avukatlık büroları oluşturduğu için bu kuruluşlardaki yöneticilere anket çalışması uygulanmıştır.

Ana kütlenin bilinmesi durumunda örnekleme formülü aşağıdaki gibidir (Özdamar 2003: 116-118):

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{d^2.(N-1) + t^2.p.q} ; \quad n = \frac{(10310).(1,96^2).(0,5).(0,5)}{(0,05)^2.(10310-1) + (1,96)^2.(0,5).(0,5)} = 370$$

öğrenci.

Formülde;

N: Hedef kitledeki birey sayısı(10310 öğrenci)

p: İncelenen olayın gerçekleşme olasılığı(0,5)

q: İncelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı(0,5)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer(%5 hata payı ile 1,96)

d :Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır.(%5)

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada anket ve literatür tarama teknikleri kullanılmıştır. Araştırma konusuyla ilgili yazılı kaynakların taranmasından sonra elde edilen bilgiler ışığında öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerini araştırmak için öğrencilere ve işletme sahiplerine uygulanmak üzere 2 farklı anket hazırlanmıştır (bkz. Ek-1, Ek-2). Anket sorularının hazırlanmasında geçmiş yıllarda yapılan araştırmalardan ve uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Hazırlanan bu anketler ile öğrencilerin bilişim teknolojileriyle ilgili beceri düzeyleri ve bu beceri düzeylerinin işletme sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılayabilme durumları tespit etmek amaçlanmıştır.

Anketler ile ilgili pilot çalışma Muğla Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden 50 kişi ve Muğla Meslek Yüksekokulundan alınan bilgiye göre öğrencilerin staj yaptığı

işyeri yöneticilerden ise tesadüfi olarak seçilen 10 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma sonunda, anlaşılmayan ya da yanlış anlamaya meyilli sorular elenmiş, bazıları yeniden düzenlenerek ankete son şekli verilmiştir. Anketlerin güvenirlik katsayıları; öğrenciler için hazırlanan anket α :0,954 ve yöneticiler için hazırlanan anket α : 0,926 olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilere uygulanan anket çalışması dokuz sorudan oluşmaktadır. Bu sorular arasında, kişisel özellikleri ölçen sorular, bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerine ölçen sorular ve öğrencilerin okullarda aldıkları bilişim teknolojileri eğitime yönelik sorular bulunmaktadır.

Yöneticilere uygulanan anket çalışmasında da dokuz soru bulunmaktadır. Bu sorular arasında, kişisel özellikleri ölçen sorular, işletmelerinde veya bürolarında staj yapan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerini ölçen sorular mevcuttur.

Araştırmanın veri toplama aracı olan anketin örneklem yeterliliği 370 bulunmasına rağmen; araştırmanın güvenilirliğini artırmak ve geçersiz olabilecek anketleri dikkate almak amacıyla 430 adet çoğaltılarak Aydın ili Adnan Menderes Üniversitesi Aydın MYO ve Atça MYO, Denizli ili Pamukkale Üniversitesi Bekili MYO, Buldan MYO, Çivril MYO ve Honaz MYO, Muğla ili Muğla MYO ve İzmir ili Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir MYO okullarına ve öğrencilerine e-posta ve posta yoluyla gönderilmiştir. Geriye dönen 377 anketin tamamı analize uygun görülmüştür. Ayrıca işletme yöneticilerine uygulanacak olan anket 80 adet çoğaltılarak MYO'larından alınan bilgiler doğrultusunda valiliklere, belediyelere, hastanelere ve avukatlık bürolarına gönderilmiştir. Geriye dönen 53 anketin tamamı ise analize uygun görülmüştür.

Anketin güvenilirliği için ise “içsel tutarlık ölçütü” olarak Cronbach Alpha katsayısı dikkate alınmıştır. Cronbach Alpha değerinin sosyal bilimler araştırmalarında 0,70'in üzerinde olması istenir (<http://www2.chass.ncsu.edu/garson/pa765/standard.htm#alpha>). Cronbach's Alpha öğrenciler için hazırlanan ankette 0,954; yöneticiler için hazırlanan ankette 0,926 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre anketlerin güvenilir olduğu kabul edilir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veri olarak, MYO'ları büro yönetimi ve sekreterlik programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanım becerilerinin sektör ihtiyaçları açısından değerlendirilmesine yönelik yapılan anketler kullanılmıştır. Anketler yoluyla elde edilen verilerin  z mlenmesinde SPSS 14.0 İstatistik Programı kullanılmıştır. Verilerin  z mlenmesinde frekans, yüzde dağılımı, standart sapma, aritmetik ortalama hesaplamalarından, çapraz tablolardan, T-testi ve Ki-kare tekniklerinden yararlanılmış, p değeri 0.05' ten küçük olanlar arasındaki ilişki önemli sayılmıştır.

Bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri yeterliliği H_1 , H_2 , H_3 , H_4 , H_5 testlerinde; bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri yeterliliği H_6 testinde; bilişim teknolojileri kullanımındaki becerileri ile öğrencilerin okullarda aldığı bilişim teknolojileri eğitimi arasındaki ilişki ise H_7 testinde incelenmiştir.

BULGULAR ve YORUM

4.1. Deneklerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

4.1.1. Deneklerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Deneklerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 2’de görüldüğü gibidir.

Tablo 2
Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Öğrenciler	<i>f</i>	%	Yöneticiler	<i>f</i>	%
<i>Kadın</i>	239	63,4	<i>Kadın</i>	21	39,6
<i>Erkek</i>	138	36,6	<i>Erkek</i>	32	60,4
<i>Toplam</i>	377	100	<i>Toplam</i>	53	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, deneklerin 377’si öğrenci, 53’ü ise yöneticidir. Öğrencilerde kadın (%63,4) ve yöneticilerde ise erkeklerin (%60,4) çoğunlukta olduğu gözlenmektedir. Bu verilerden hareketle, büro yönetimi ve sekreterlik mesleğini daha çok kadınların tercih ettiği söylenebilir.

4.1.2 Deneklerin İllerine İlişkin Bulgular

Anket çalışmasına katılan deneklerin bulundukları illere göre dağılımları Tablo 3’de görüldüğü gibidir.

Tablo 3
Deneklerin Bulundukları İllere Göre Dağılımları

Öğrenciler	n	%	Yöneticiler	n	%
Aydın- Adnan Menderes Üniversitesi	43	11,4	Aydın	12	22,6
Denizli- Pamukkale Üniversitesi	246	65,3	Muğla	16	30,2
İzmir-Dokuz Eylül Üniversitesi	20	5,3	İzmir	15	28,3
Muğla-Muğla Üniversitesi	68	18,0	Denizli	10	18,9
Toplam	377	100	Toplam	53	100

Tablo 3’ de görüldüğü gibi öğrenci ve yönetici illeri karşılaştırıldığında öğrencilerde Denizli (%65,3) ve yöneticilerde Muğla (%30,2) çoğunlukta olduğu gözlenmektedir. Ayrıca öğrencilerde İzmir (%5,3), yöneticilerde ise Denizli (%18,9) son sırada yer almaktadır.

4.1.3 Yöneticilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Yöneticilerin demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 4’de görüldüğü gibidir.

Tablo 4
Yöneticilerin Demografik Dağılımları

Eğitim Bilgileri	n	%	Hizmet Yılı	n	%	Yaş	n	%
İlköğretim	0	0	1-5 Yıl	6	11,3	<25	4	7,5
Ortaöğretim	15	28,3	6-10 Yıl	10	18,9	26-35	16	30,2
Önlisans	18	34,0	11-15 Yıl	13	24,5	36-45	21	39,2
Lisans	13	26,4	16-20 Yıl	12	24,5	46-...	12	22,6
Lisans Üstü	6	11,3	21+...yıl	11	20,8			
Toplam	53	100	Toplam	53	100	Toplam	53	100

Tablo 4’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan yöneticilerin çoğunlukla ön lisans (%34,0), ortaöğretim (%28,3) ve lisans (%26,4) olduğu gözlenmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan yöneticilerin hiçbirinin ilköğretim mezunu olmadığı saptanmıştır.

Yöneticilerin hizmet yıllarına göre dağılımları (tablo 4) ise 11-15 (%24,5) ve 16-20 yılları (%24,5) arasında hizmet veren yöneticilerin eşit çoğunluğu oluştururken, 1-5 yılları (% 11,3) arasındaki yöneticiler küçük bir kesimi oluşturmaktadır. Bu verilerden hareketle, yöneticilerin çalışma sürelerinin 11-20 yıl (%49,0) arasında yoğunlaştığı söylenebilir.

Tablo 4 ‘de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan yöneticilerin yaş yoğunluğunun 36-45 yaş (%39,2) ve 26-35 yaş (%30,2) aralıklarında olduğu gözlenmektedir.

4.2. Bilişim Teknolojileri Kullanabilme Becerilerine İlişkin

Bulgular

Öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilmeyi öğrendikleri yere göre dağılımları Tablo 5’de görüldüğü gibidir.

Tablo 5
Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Araçları Kullanımını Nereden Öğrendiklerine Göre Dağılım

Nereden Öğrendiniz														
	<i>Kendi Kendime</i>		<i>Okuldan</i>		<i>Özel Kurstan</i>		<i>Hizmet İçi Eğitim Kurslarından</i>		<i>Kitaplardan</i>		<i>İşyerinden</i>		<i>Toplam</i>	
Cinsiyet	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
<i>Kadın</i>	86	22,8	112	29,7	12	3,2	28	7,4	1	0,3	0	0	239	63,4
<i>Erkek</i>	76	20,2	42	11,2	7	1,8	8	2,1	3	0,8	2	0,5	138	36,6
<i>Toplam</i>	162	43,0	154	40,9	19	5,0	36	9,5	4	1,1	2	0,5	377	100

Tablo 5’de görüldüğü gibi, deneklerin (kadın ve erkek) bilişim teknolojilerini kullanmayı ağırlıklı olarak; kendi kendilerine (% 43,0) ve okulda (% 40,9) öğrendikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte özel ve hizmet içi eğitim kurslarından öğrenen deneklerin (%14,5) olduğu da gözlenmektedir. Bu verilerden hareketle, büro yönetimi ve sekreterlik programını okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerini genellikle kendi kendilerini ve okuldan öğrendikleri söylenebilir.

BYS önlisans programındaki BT eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin öğrencilere göre yeterlilik derecesi ise Tablo 6’da sunulmaktadır.

Tablo 6
Bilişim Teknolojileriyle İlgili Ders ve Laboratuvar Yeterliliği Konusunda Öğrenci Görüşleri

Ders Programı	n	%	Yeterli Laboratuvar	n	%
<i>Yetersiz</i>	100	26,6	<i>Evet</i>	175	46,1
<i>Az yeterli</i>	193	51,2	<i>Hayır</i>	202	53,2
<i>Yeterli</i>	84	22,3	<i>Toplam</i>	377	100
<i>Toplam</i>	377	100			

Tablo 6 ‘da görüldüğü gibi öğrencilerin ders programı ve içeriğini çoğunlukla az yeterli (%51,2) ve yetersiz (%26,6) bulduğu gözlenmektedir. Buna göre de BYS önlisans programının BT eğitime yönelik verilen dersler ve ders içeriklerinin öğrencileri tatmin etmediği söylenebilir.

Tablo 6'ya göre, araştırmaya katılan öğrencilerin okullarında bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerine yönelik uygun ve yeterli konumda laboratuvar sahiplik oranları birbirlerine yakın olmasına rağmen yeterli laboratuvar sahip olmadıkları (% 53,2) gözlenmektedir.

4.3. Alt Problemlere ve Hipotezlere İlişkin Bulgular

Alt problemlere göre öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini (Ofis Programları, Bilgisayar ağları, Ofis araç-gereçleri, Video konferans sistemleri, Telekonferans sistemleri) kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile sektör yöneticilerinin görüşleri arasındaki farklılaşmayı ortaya koymak amacıyla beş alt problem oluşturulmuştur.

4.3.1. Birinci Alt Probleme ve H₁ Hipotezine İlişkin Bulgular

Alt problem: *Öğrencilerin bilgisayar (ofis programlarını) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

H₁ hipotezi: *Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilgisayar (ofis programlarını) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.*

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan bilgisayar (ofis programlarını) kullanabilme becerileri sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olup olmadığını incelemek amacıyla kurulan birinci alt probleme ilişkin öğrenci ve yönetici görüşleri ile ilgili analiz sonuçları tablo 7'de görüldüğü gibidir.

Tablo 7
Öğrencilerin Bilgisayar Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım

BT Bilgisayar (Ofis Programlarını) Kullanım Becerisi	n	Ort.	Std. Sapma	t	p Değeri
Öğrenci	377	3,30	0,930	-2,730	0,007*
Yönetici	53	3,68	1,015		

(*) H_1 hipotezi % 5 hata payıyla reddedilir

Tablo 7’de görüldüğü gibi, büro yönetimi ve sekreterlik önlisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan bilgisayarı (Ofis Programlarını) kullanabilme becerilerine göre bulunan p değeri $0,007 < 0,05$ olduğundan H_1 hipotezi reddedilir. Buna yöneticilerin ve öğrencilerin görüşleri arasında bir ilişki yoktur. Yöneticilerin ve öğrencilerin bilgisayar ağlarını kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri birbirinden farklıdır. Öğrenciler kendilerini “kısmen yeterli”ye (ort. 3,30) yakın görürken, yöneticiler öğrencileri “yeterli” (ort. 3,68) seçeneğine daha yakın olduğu gözlenmektedir. Bu verilerden hareketle de, öğrencilerin ofis programlarını kullanabilme yeterlilikleri, sektör ihtiyaçlarını karşıladığı söylenebilir.

4.3.2. İkinci Alt Problem ve H_2 Hipotezine İlişkin Bulgular

Alt problem: Öğrencilerin bilgisayar ağlarını (www, world wide web, http) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

H_2 hipotezi: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilgisayar ağlarını (www, world wide web, http) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan bilgisayar ağlarını kullanabilme yeterlilikleri sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olup olmadığını

incelemek amacıyla kurulan ikinci alt probleme ilişkin öğrenci ve yönetici görüşleri ile ilgili analiz sonuçları tablo 8’de görüldüğü gibidir

Tablo 8
Öğrencilerin Bilgisayar Ağlarını Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım

Bilgisayar Ağlarını Kullanım Becerisi	n	Ort.	Std. Sapma	t	p Değeri
Öğrenci	377	3,26	0,960	-3,218	0,001*
Yönetici	53	3,72	1,026		

(*) H₂ hipotezi % 5 hata payıyla reddedilir

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrencilerin bilgisayar ağlarını kullanabilme becerilerine göre bulunan p değeri $0,001 < 0,05$ olduğundan H₂ hipotezi reddedilir. Buna göre yönetici ve öğrenci görüşleri arasında ilişki yoktur. Yöneticilerin ve öğrencilerin bilgisayar ağlarını kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri birbirinden farklıdır. Öğrenciler kendilerini “kısmen yeterli”ye (ort. 3,26) yakın görürken, yöneticiler öğrencileri “yeterli” (ort. 3,72) seçeneğine daha yakın olduğu gözlenmektedir. Bu verilerden hareketle, öğrenciler sektör yöneticilerini beklediklerinden fazla tatmin etmekte, ihtiyaçlarını karşılamakta olduğu söylenebilir. Bu da gösteriyor ki öğrencilerin bilgisayar ağlarını kullanabilme becerileri sektör ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

4.3.3. Üçüncü Alt Probleme ve H₃ Hipotezine İlişkin Bulgular

Alt problem: Öğrencilerin ofis araç-gereçlerini (faks, fotokopi, tarayıcı, yazıcı gibi) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

H₃ hipotezi: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin ofis araç-gereçlerini (faks, fotokopi, tarayıcı, yazıcı gibi) kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan ofis araç-gereçlerini kullanabilme becerileri sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olup olmadığını incelemek amacıyla kurulan üçüncü alt probleme ilişkin öğrenci ve yönetici görüşleri ile ilgili analiz sonuçları tablo 9’da görüldüğü gibidir.

Tablo 9
Öğrencilerin Ofis-Araç Gereçlerini Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım

Ofis Araç-Gereçlerini Kullanım Becerisi	n	Ort.	Std. Sapma	t	p Değeri
Öğrenci	377	3,15	1,088	-1,514	0,131
Yönetici	53	3,40	1,115		

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğrencilerin ofis araç-gereçlerini kullanabilme becerilerine göre bulunan p değeri $0,131 > 0,05$ olduğundan H_3 hipotezi kabul edilir. Buna göre ise yönetici ve öğrenci görüşleri arasında ilişki vardır. Yöneticilerin ve öğrencilerin ofis araç-gereçlerini kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri birbirinden farklı değildir. Yöneticilerde (ort. 3,40), öğrencilerde (ort. 3,15) kısmen yeterli görüşünde olduğu gözlenmektedir. Bu verilerden hareketle, öğrenciler ofis araç-gereçleri açısından sektörün ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadığı söylenebilir.

4.3.4. Dördüncü Alt Probleme ve H_4 Hipotezine İlişkin Bulgular

Alt problem: Öğrencilerin telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

H_4 hipotezi: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan video konferans sistemlerini kullanabilme becerileri sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olup olmadığını incelemek amacıyla kurulan dördüncü alt probleme ilişkin öğrenci ve yönetici görüşleri ile ilgili analiz sonuçları tablo 10’da görüldüğü gibidir.

Tablo 10
Öğrencilerin Video Konferans Sistemleri Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım

Video Konferans Sistemleri Kullanım Becerisi	n	Ort.	Std. Sapma	t	p Değeri
Öğrenci	377	2,56	1,027	2,507	0,013*
Yönetici	37	2,11	1,220		

(*) H₄ hipotezi % 5 hata payıyla reddedilir

Tablo 10 ‘da görüldüğü gibi öğrencilerin video konferans sistemlerini kullanabilme becerilerine göre bulunan p değeri $0,013 < 0,05$ olduğundan H₄ hipotezi reddedilir. Buna göre yönetici ve öğrenci görüşleri arasında ilişki yoktur. Bu verilerden hareketle yöneticilerin ve öğrencilerin video konferans sistemlerini kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri birbirinden farklıdır. Öğrenciler kendilerini (ort. 2,56) “kısmen yeterli”ye yakın görürken, yöneticiler öğrencileri (ort. 2,11) “yetersiz” seçeneğine daha yakın görmektedir. Bu da gösteriyor ki öğrencilerin video konferans sistemlerini kullanabilme becerileri sektör ihtiyaçlarını karşılamamaktadır.

4.3.5. Beşinci Alt Probleme ve H₅ Hipotezine İlişkin Bulgular

Alt problem: Öğrencilerin video konferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

H₅ hipotezi: Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin video konferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ile öğrenci görüşleri arasında bir ilişki vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olup olmadığını incelemek amacıyla kurulan üçüncü alt probleme ilişkin öğrenci ve yönetici görüşleri ile ilgili analiz sonuçları tablo 11’de görüldüğü gibidir.

Tablo 11
Öğrencilerin Telekonferans Sistemleri Kullanabilme Becerisine İlişkin Dağılım

Telekonferans Sistemleri Kullanım Becerisi	n	Ort.	Std. Sapma	t	p Değeri
Öğrenci	376	2,33	1,010	1,234	0,218
Yönetici	37	2,11	1,220		

Tablo 11’de görüldüğü gibi öğrencilerin telekonferans sistemlerini kullanabilme becerilerine göre bulunan p değeri $0,218 > 0,05$ olduğundan H₅ hipotezi kabul edilir. Buna göre ise yönetici ve öğrenci görüşleri arasında ilişki vardır. Bu verilerden hareketle yöneticilerin ve öğrencilerin telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri birbirinden farklı değildir. Öğrenciler de kendilerini (ort. 2,11), yöneticiler de (ort. 2,33) öğrencileri telekonferans sistemlerini kullanım becerileri açısından yetersiz gördüklerini savunmaktadır. Bu da gösteriyor ki, öğrenciler telekonferans sistemleri açısından sektörün ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır.

4.3.6. H₆ Hipotezine İlişkin Bulgular

H₆ hipotezi: *Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₆ hipotezimiz MYO'ların büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin, bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerinin sektör ihtiyaçları karşılayabilme durumlarını test etmek amacıyla geliştirilmiştir.

Böyle bir hipotezi test etmek için, bilimsel araştırmalarda çok yaygın olarak kullanılan testlerden t testi analiz yönteminden yararlanılmıştır. t testi, incelenen bir değişken açısından herhangi bir grubun, farklı koşullar altındaki tepkilerinde, farklılığın olup olmadığının incelenmesine yönelik hipotezleri test etmeye yönelik olarak geliştirilmiş bir analiz yöntemidir (Yazıcıoğlu, 2004, s.159).

Burada Bağımsız İki Grup Arası Farkların Testi (Independent Samples Test) uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerine yönelik görüşlerin ortalamalarına yer verilmiştir.

Bu hipotez bağlamında; öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini (Ofis Programları, Bilgisayar ağları, Ofis araç-gereçleri, Video konferans sistemleri, Telekonferans sistemleri) kullanım becerileri, bilişim teknolojileri ürünleri (Bilgisayar, Internet, Projeksiyon, Tepegöz, Tele-sekreter, Yazıcı, Intranet/Extranet, Tarayıcı, Fotokopi ve baskı makinesi, Faks, Flash bellek, Ses kayıt-dinleme cihazı) kullanım becerileri ve bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki (Evrak Hazırlama, Rapor Hazırlama, Karar alma (Yorumlayıcı programlar), Depolama- Dosyalama- Arşivleme, Veri Tabanı Hazırlayabilme-Kullanabilme) kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile sektör yöneticilerinin görüşleri arasında ilişki olup olmadığına bakılmıştır.

H₆ hipotezi kendi içerisinde üç alt hipoteze ayrılmaktadır. Bu alt hipotezler:

H₆₋₁ hipotezi: *Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile sektör yöneticilerinin görüşleri arasındaki ilişkiyle ilgili analiz sonuçları tablo 12’de görüldüğü gibidir.

Tablo 12
Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Alt Sistemlerini Kullanabilme Becerilerine İlişkin Dağılımlar

BT Alt Sistemleri Kullanım Becerisi	n	Ort.	Std. Sapma	t	p Değeri
Öğrenci	376	2,92	0,74		
Yönetici	37	2,97	0,89	-0,421	0,674

Tablo 12’de görüldüğü gibi, büro yönetimi ve sekreterlik önlisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini (Ofis Programları, Bilgisayar ağları, Ofis araç-gereçleri, Video konferans sistemleri, Telekonferans sistemleri) kullanabilme becerilerine (varyansların türdeşliği kriterine) göre bulunan p değeri $0,674 > 0,05$ olduğundan H_{6-1} hipotezi kabul edilir. Buna göre genel anlamda yöneticilerin ve öğrencilerin BT alt sistemlerini kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri birbirinden farklı değildir. Ayrıca Tablo 9’dan da anlaşılabileceği gibi alt sistemleri kullanım becerisi açısından öğrenciler de kendilerini (2,92), yöneticiler de (2,97) ihtiyaçlarını karşılayabilme açısından öğrencileri kısmen yeterli görmektedir. Bu verilerden hareketle öğrenciler alt sistemlerini kullanabilme becerileri açısından yöneticilerin ihtiyaçlarını kısmen karşıladığı ve öğrencilerin de kendilerini bu yeterlikte gördükleri söylenebilir.

H_{6-2} hipotezi: *Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

Öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünleri kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile sektör yöneticilerinin görüşleri arasındaki ilişkiyle ilgili analiz sonuçları tablo 13’de görüldüğü gibidir.

Tablo 13
Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Ürünleri Kullanabilme Becerilerine İlişkin Dağılımlar

BT Ürünleri Kullanım Becerisi	n	Ort.	Std. Sapma	t	p Değeri
Öğrenci	375	3,18	0,76	1,372	0,171
Yönetici	39	3,00	0,71		

Tablo 13 'de göre, öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini (Bilgisayar, Internet, Projeksiyon, Tepegöz, Tele-sekreter, Yazıcı, Intranet/Extranet, Tarayıcı, Fotokopi ve baskı makinesi, Faks, Flash bellek, Ses kayıt-dinleme cihazı) kullanabilme becerilerine göre bulunan p değeri $0,171 > 0,05$ olduğundan H_{6-2} hipotezi kabul edilir. Buna göre genel anlamda yöneticilerin ve öğrencilerin BT ürünlerini kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri birbirinden farklı değildir. Bu da BT ürünleri açısından öğrencilerin sektör ihtiyaçlarını kısmen de olsa karşıladığını göstermektedir. Fakat BT ürünleri kullanabilme becerileri açısından öğrenciler (ort. 3,18) yöneticilere (ort. 3,00) kıyasla kendilerini daha yeterli görmektedirler.

H_{6-3} hipotezi: *Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri ile sektör ihtiyaçları arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

Öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerilerine ilişkin görüşleri ile sektör yöneticilerinin görüşleri arasındaki ilişkiyle ilgili analiz sonuçları tablo 14'de görüldüğü gibidir.

Tablo 14
Öğrencilerin Bilişim Teknolojileri Kullanıldığı Alanlardaki Becerilerine İlişkin Dağılım

BT Kullanıldığı Alanlardaki Becerisi	n	Ort.	Std. Sapma	t	p Değeri
Öğrenci	375	3,15	0,93	-2,209	0,028*
Yönetici	53	3,45	0,87		

(*) H_{6-3} hipotezi % 5 hata payıyla reddedilir.

Tablo 14’de göre öğrencilerin bilişim teknolojileri kullanıldığı alanlardaki (Evrak Hazırlama, Rapor Hazırlama, Karar alma (Yorumlayıcı programlar), Depolama-Dosyalama- Arşivleme, Veri Tabanı Hazırlayabilme-Kullanabilme) becerilerine ilişkin bulunan p değeri $0,028 < 0,05$ olduğundan H_{6-3} hipotezi reddedilir. Buna göre genel anlamda yöneticilerin ve öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri konusundaki görüşleri birbirinden farklıdır. BT kullanıldığı alanlardaki becerileri açısından yöneticiler (ort. 3,45) öğrencileri kısmen daha yeterli bulurken, öğrenciler (ort. 3,15) kullanım becerileri açısından yöneticilere kıyasla daha az yeterli bulmaktadır. Bu da öğrencilerin düşünceleri aksine, yöneticiler bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerisi açısından ihtiyaçlarını karşılamada yeterli göstermektedirler.

Bu hipotez doğrultusunda yöneticilere genel bir soru olarak, işletmelerinde staj yapan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma becerileri açısından ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı sorulduğunda ise aşağıdaki tablo 15 elde edilmiştir.

Tablo 15
Yöneticilere Göre Öğrencilerin Sektör İhtiyaçlarını Karşılama Durumu

Yönetici	n	%	Öğrenci	n	%
<i>Yetersiz</i>	6	11,3	<i>Yetersiz</i>	36	9,5
<i>Az yeterli</i>	20	37,7	<i>Az yeterli</i>	197	52,3
<i>Yeterli</i>	27	50,9	<i>Yeterli</i>	144	38,2
<i>Toplam</i>	53	100	<i>Toplam</i>	377	100

Tablo 15’e göre de yöneticiler genel olarak bilişim teknolojileri kullanabilme becerileri açısından öğrencileri (%50,9) yeterli buldukları ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde bulunduklarını ifade etmektedirler. Yöneticilerin bu düşüncelerine rağmen öğrenciler (%52,3) kendilerini az yeterli bulduğu saptanmıştır. Bu verilerden hareketle yöneticiler genel olarak bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri açısından öğrencileri yeterli görürken, öğrenciler ise kendilerini az yeterli gördüğü söylenebilir.

4.3.7. H₇ Hipotezine İlişkin Bulgular

H₇ hipotezi: *Büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri kullanımındaki becerileri ile öğrencilerin okullarda aldığı bilişim teknolojileri eğitimi arasında anlamlı bir fark vardır.*

H₇ hipotezimiz MYO'ların büro yönetimi ve sekreterlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin, bilişim teknolojileri kullanımındaki becerileri ile öğrencilerin okullarda aldığı bilişim teknolojileri eğitimi arasında bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla geliştirilmiştir. Böyle bir hipotezi test etmek için, bilimsel araştırmalarda çok yaygın olarak kullanılmayan testlerden Ki-Kare yönteminden yararlanılmıştır. Ki-kare testi, parametrik olmayan testlerdendir. Sonuçları sayı olmayan ve gruplandırılabilen olaylar için kullanılır (Arıkan, 2004, s.178).

Bu hipotez bağlamında; öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini (Ofis Programları, Bilgisayar ağları, Ofis araç-gereçleri, Video konferans sistemleri, Telekonferans sistemleri) kullanım becerileri, bilişim teknolojileri ürünleri (Bilgisayar, Internet, Projeksiyon, Tepegöz, Tele-sekreter, Yazıcı, Intranet/Extranet, Tarayıcı, Fotokopi ve baskı makinesi, Faks, Flash bellek, Ses kayıt-dinleme cihazı) kullanım becerileri ve bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki (Evrak Hazırlama, Rapor Hazırlama, Karar alma (Yorumlayıcı programlar), Depolama- Dosyalama- Arşivleme, Veri Tabanı Hazırlayabilme-Kullanabilme) kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriği arasında ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Ayrıca bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik uygun ve yeterli laboratuvar durumu arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

H₇ hipotezi kendi içerisinde altı alt hipoteze ayrılmaktadır. Bu alt hipotezler:

H₇₋₁ hipotezi: *Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında anlamlı bir fark vardır.*

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterlilik görüşleri arasındaki farklılaşmayla ilgili analiz sonuçları tablo 16’ da görüldüğü gibidir.

Tablo 16
Bilişim Teknolojileri Alt Sistemleri ile Ders Programı Yeterlilik Dağılımı

BT Alt Sistemleri Yeterliliği	Eğitime Yönelik Ders Programı ve İçerik Yeterliliği			n	Ki- Kare	Serbestlik derecesi	p Değeri
	Yetersiz	Az Yeterli	Yeterli				
<i>Kesinlikle Yetersiz</i>	7	2	0	9	39,353	8	0,000*
<i>Yetersiz</i>	35	45	11	91			
<i>Kısmen Yeterli</i>	47	105	40	192			
<i>Yeterli</i>	9	38	28	75			
<i>Kesinlikle Yeterli</i>	1	4	4	9			
<i>Toplam</i>	99	194	83	376			

(*) H_{7-1} hipotezi % 5 hata payıyla reddedilir.

Tablo 16’da görüldüğü gibi, büro yönetimi ve sekreterlik önlisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini (Ofis Programları, Bilgisayar ağları, Ofis araç-gereçleri, Video konferans sistemleri, Telekonferans sistemleri) kullanabilme becerilerine göre bulunan p değeri ise $0,000 < 0,05$ olduğundan H_{7-1} hipotezi reddedilir. Genel anlamda öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu verilerden hareketle öğrencilerin BT alt sistemlerini kullanabilme becerilerine, öğrencilerin aldıkları BT eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin etkilediği söylenebilir.

Ayrıca araştırmaya katılan 376 kişi arasından 194 denek BT alt sistemleri açısından kendilerini az yeterli görürken, bu denekler arasında 105 denekte kendilerini kısmen yeterli görmektedir. Sadece 32 kişi hem programın hem de kendilerinin yeterli olduğunu savunurken; 11 kişi ise, ders programın ve içeriğinin yeterli olduğunu savunmasına rağmen kendilerini yetersiz görmektedirler. 10 kişi ise kendisini alt sistemlerini kullanabilme açısından yeterli görürken ders programı yeterliliği açısından yetersiz görmektedir.

H₇₋₂ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında fark vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünleri kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterlilik görüşleri arasındaki farklılaşmayla ilgili analiz sonuçları tablo 17’de görüldüğü gibidir.

Tablo 17
Bilişim Teknolojisi Ürünleri ile Ders Programı Yeterlilik Dağılımı

BT Ürünleri Yeterliliği	Eğitime Yönelik Ders Programı ve İçerik Yeterliliği			n	Ki- Kare	Serbestlik derecesi	p Değeri
	Yetersiz	Az Yeterli	Yeterli				
Kesinlikle Yetersiz	5	0	0	5	23,461	8	0,003*
Yetersiz	22	22	12	56			
Kısmen Yeterli	43	98	37	178			
Yeterli	23	64	27	114			
Kesinlikle Yeterli	5	10	7	22			
Toplam	98	194	83	375			

(*) H₇₋₂ hipotezi % 5 hata payıyla reddedilir.

Tablo 17’de görüldüğü gibi öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini (Bilgisayar, İnternet, Projeksiyon, Tepegöz, Tele-sekreter, Yazıcı, Intranet/Extranet, Tarayıcı, Fotokopi ve baskı makinesi, Faks, Flash bellek, Ses kayıt-dinleme cihazı) kullanabilme becerilerine göre bulunan p değeri ise 0,003 <0,05 olduğundan H₇₋₂ hipotezi reddedilir. Buna göre öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri konusundaki görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında fark yoktur. Bu verilerden hareketle öğrencilerin BT ürünlerini kullanabilme becerilerine, öğrencilerin aldıkları BT eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin etkilediği söylenebilir. Ayrıca araştırmaya katılan 98 kişi BT ürünlerini kullanmada kendilerini kısmen yeterli görürken, bu kişiler birlikte 194 kişi ise BT kullanabilme becerileri açısından ders programı ve içeriğini az yeterli görmektedir.

H₇₋₃ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında fark vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki yeterliliği görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterlilik görüşleri arasındaki farklılaşmayla ilgili analiz sonuçları tablo 18’de görüldüğü gibidir.

Tablo 18
Bilişim Teknolojileri Kullanım Alanları ile Ders Programı Yeterlilik Dağılımı

BT Kullanıldığı Alanlardaki Yeterliliği	Eğitime Yönelik Ders Programı ve İçerik Yeterliliği			n	Ki-Kare	Serbestlik derecesi	p Değeri
	Yetersiz	Az Yeterli	Yeterli				
Kesinlikle Yetersiz	13	3	1	17	30,409	8	0,000*
Yetersiz	20	36	16	72			
Kısmen Yeterli	41	81	26	148			
Yeterli	20	58	31	109			
Kesinlikle Yeterli	5	15	9	29			
Toplam	99	193	83	375			

(*) H₇₋₃ hipotezi % 5 hata payıyla reddedilir.

Tablo 18’de görüldüğü gibi öğrencilerin bilişim teknolojileri kullanıldığı alanlardaki (Evrak Hazırlama, Rapor Hazırlama, Karar alma (Yorumlayıcı programlar), Depolama- Dosyalama- Arşivleme, Veri Tabanı Hazırlayabilme-Kullanabilme) becerilerine ilişkin bulunan p değeri ise 0,000 <0,05 olduğundan H₇₋₃ hipotezi reddedilir. Buna göre öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri konusundaki görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin yeterliliği arasında ilişki vardır. Bu verilerle hareketle öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerilerine, öğrencilerin aldıkları BT eğitime yönelik ders programı ve içeriğinin etkilediği söylenebilir.

Ayrıca araştırmaya katılan 81 kişi BT kullanıldığı alanlarda kendilerini kısmen yeterli görürken, yine bu kişiler BT kullanabilme becerileri açısından ders programı ve içeriğini az yeterli görmektedir. 25 denek ise ders programlarını yetersiz görürken, BT kullanıldığı alanlar açısından kendilerini yeterli görmektedir.

H₇₋₄ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitimine yönelik laboratuvar yeterlilik görüşleri arasındaki farklılaşmayla ilgili analiz sonuçları tablo 19’da görüldüğü gibidir.

Tablo 19
Bilişim Teknolojileri Alt Sistemleri ile Laboratuvar Yeterlilik Dağılımı

BT Alt Sistemleri Yeterliliği	Uygun ve Yeterli Konumda Laboratuvar		n	Ki-Kare	Serbestlik derecesi	p Değeri
	Evet	Hayır				
Kesinlikle Yetersiz	2	7	9	8,429	4	0,077
Yetersiz	34	57	91			
Kısmen Yeterli	91	101	192			
Yeterli	41	34	75			
Kesinlikle Yeterli	6	3	9			
Toplam	174	202	376			

Tablo 19’da görüldüğü gibi, büro yönetimi ve sekreterlik önlisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini (Ofis Programları, Bilgisayar ağları, Ofis araç-gereçleri, Video konferans sistemleri, Telekonferans sistemleri) kullanabilme becerilerinin uygun laboratuvar yeterliliğine (varyansların türdeşliği kriterine) göre bulunan p değeri $0,077 > 0,05$ olduğundan H₇₋₄ hipotezi kabul edilir. Yani öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme becerileri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında anlamlı bir fark vardır. Bu verilerden hareketle öğrencilerin BT alt sistemlerini kullanabilme becerilerine, BT eğitimine yönelik okullarındaki laboratuvar durumunun etkilemediği söylenebilir. Araştırmaya göre, katılan deneklerden 174 kişi yeterli laboratuvar olduğu görüşündeyken, yeterli laboratuvar olmadığı görüşünde olan 202 kişiden 138’i ise kendilerini kısmen yeterli ve yeterli görmektedir.

H₇₋₅ hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında fark vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik laboratuvar yeterlilik görüşleri arasındaki farklılaşmayla ilgili analiz sonuçları tablo 20’de görüldüğü gibidir.

Tablo 20
Bilişim Teknolojileri Ürünleri ile Laboratuvar Yeterlilik Dağılımı

BT Ürünleri Yeterliliği	Uygun ve Yeterli Konumda Laboratuvar		n	Ki-Kare	Serbestlik derecesi	p Değeri
	<i>Evet</i>	<i>Hayır</i>				
<i>Kesinlikle Yetersiz</i>	0	5	5	5,096	4	0,278
<i>Yetersiz</i>	26	30	56			
<i>Kısmen Yeterli</i>	81	97	178			
<i>Yeterli</i>	55	59	114			
<i>Kesinlikle Yeterli</i>	12	10	22			
<i>Toplam</i>	174	201	375			

Tablo 20’ye göre öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini (Bilgisayar, İnternet, Projeksiyon, Tepegöz, Tele-sekreter, Yazıcı, İntranet/Extranet, Tarayıcı, Fotokopi ve baskı makinesi, Faks, Flash bellek, Ses kayıt-dinleme cihazı) kullanabilme becerilerinin uygun laboratuvar yeterliliğine (varyansların türdeşliği kriterine) göre bulunan p değeri $0,278 > 0,05$ olduğundan H_{7-5} hipotezi kabul edilir. Yani öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında farklılık vardır. Bu verilerden hareketle öğrencilerin BT ürünlerini kullanabilme becerilerine, BT eğitime yönelik okullarındaki laboratuvar durumunun etkilemediği ortaya çıkmıştır. Araştırmaya göre, katılan deneklerden 136’sı kendilerini yeterli görürken, bu kişilerden 69 kişisi yeterli laboratuvar olmadığı görüşündedir.

H_{7-6} hipotezi: Öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında fark vardır.

Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanım becerilerine ilişkin görüşleri ile bilişim teknolojileri eğitime yönelik laboratuvar yeterlilik görüşleri arasındaki farklılaşmayla ilgili analiz sonuçları tablo 21’de görüldüğü gibidir.

Tablo 21
Bilişim Teknolojilerinin Kullanıldığı Alanlar ile Laboratuvar Yeterlilik Dağılımı

BT Kullanıldığı Alanlardaki Yeterliliği	Uygun ve Yeterli Konumda Laboratuvar		n	Ki-Kare	Serbestlik derecesi	p Değeri
	Evet	Hayır				
<i>Kesinlikle Yetersiz</i>	3	14	17	10,458	4	0,033*
<i>Yetersiz</i>	39	33	72			
<i>Kısmen Yeterli</i>	61	87	148			
<i>Yeterli</i>	54	55	109			
<i>Kesinlikle Yeterli</i>	16	13	29			
<i>Toplam</i>	173	202	375			

(*) H_{7-6} hipotezi % 5 hata payıyla reddedilir.

Tablo 21’de görüldüğü gibi öğrencilerin bilişim teknolojileri kullanıldığı alanlardaki (Evrak Hazırlama, Rapor Hazırlama, Karar alma (Yorumlayıcı programlar), Depolama- Dosyalama- Arşivleme, Veri Tabanı Hazırlayabilme-Kullanabilme) becerilerinin uygun laboratuvar yeterliliğine (varyansların türdeşliği kriterine) göre bulunan p değeri $0,033 < 0,05$ olduğundan H_{7-6} hipotezi reddedilir. Buna göre öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri konusundaki görüşleri ile uygun ve yeterli konumda laboratuvar arasında farklılık yoktur. Bu durumda öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerilerine, öğrencilerin aldıkları BT eğitime yönelik laboratuvar yeterliliğinin etkilediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan 148 kişi BT kullanıldığı alanlarda kendilerini kısmen yeterli görürken, bu kişiler içerisinde 87 kişi ise laboratuvarları yetersiz görmektedir. Ayrıca 70 denekte hem kendilerini hem de laboratuvarı yeterli görmektedir.

5

SONUÇ ve ÖNERİLER**5.1. Sonuç**

“Meslek Yüksek Okulları Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında Okuyan Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Becerilerinin Sektör İhtiyaçları Açısından Değerlendirilmesi: Ege Bölgesi Örneği” isimli bu çalışmada, MYO BYSP’lerinden mezun olan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerinin sektör ihtiyaçlarını karşılayabilme durumları ele alınmıştır. Bu doğrultuda oluşturulan çalışmanın amacı ise; MYO’ları büro yönetimi ve sekreterlik programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanım becerilerini sektör ihtiyaçları açısından değerlendirmektir.

Yapılan analizlerden ortaya çıkan sonuçlardan bazıları şu şekildedir:

a) Öğrenciler için hazırlanan anket formunu cevaplandıran toplam 377 öğrencinin çoğunluğunun kadın ve yöneticiler için hazırlanan anket formunu cevaplandıran 53 yöneticinin ise çoğunluğunun erkek olduğu saptanmıştır. Deneklerin bulundukları iller incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğunun Denizli ili Pamukkale Üniversitesinden olduğu saptanmıştır. Burada etkili olan faktör ise Denizli ilinde dört MYO’nun bulunmasıdır. Ankete katılan yöneticilerin çoğunluğunun ise Muğla ilinden olduğu saptanmıştır. Ayrıca yöneticilerin genellikle önlisans mezunu ve 36-40 yaşlarında oldukları, 11 ila 20 yılları arasında hizmet verdikleri gözlenmiştir.

b) Araştırmaya katılan büro yönetimi ve sekreterlik programı öğrencilerinin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerini ilk olarak kendi kendilerine, daha sonra ise okuldan öğrendikleri saptanmıştır. Bilişim teknolojilerini öğrendikleri yer bakımından Kırmemiş (2002) ve Esen (2007)’nin yaptığı araştırmalardan farklılık

göstermesinin nedeni ise; bilişim teknolojilerinin günlük hayata daha çok girmesinden dolayı eğitim döneminden önce tanışmak zorunda kalınmasıdır. Ayrıca öğrenciler ders programı ve içeriklerini “az yeterli” gördükleri ve okullarında da yeterli laboratuara sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Ders programı ve içeriklerinin nasıl iyileştirilebileceği ise ayrı bir araştırma konusunu oluşturmaktadır.

c) Bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan bilgisayar (ofis programlarını) kullanabilme becerileri açısından öğrenciler kendilerini “kısmen yeterli” görürken, yöneticiler öğrencileri “yeterli” bulmaktadır.

d) Bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan bilgisayar ağlarını kullanabilme becerileri açısından öğrenciler kendilerini “kısmen yeterli” görürken, yöneticilerin öğrencileri “yeterli” gördüğü saptanmıştır.

e) Öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan ofis araç-gereçlerini kullanabilme becerileri açısından yönetici ve öğrenci görüşleri farklılık göstermemektedir. Ofis araç-gereçlerini kullanabilme becerileri açısından öğrencilerinde kendilerini, yöneticilerinde öğrencileri “kısmen yeterli” gördükleri saptanmıştır. Bu da ofis araç-gereçlerini kullanabilme becerilerinde sekreterleri yeterli görmemeleri bakımından Bahşi (2002)’yi desteklemektedir.

f) Bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan video konferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından öğrenciler kendilerini “kısmen yeterli” görürken, yöneticilerin de öğrencileri “yetersiz” gördükleri saptanmıştır. Bu da öğrencilerin video konferans sistemleri kullanımı konusunda sektör ihtiyaçlarını karşılayamadığını göstermektedir.

g) Bilişim teknolojileri alt sistemlerinden olan telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından öğrenciler ve yöneticiler görüşleri farklılık göstermemektedir. Telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından yöneticilerinde öğrencileri, öğrencilerinde kendilerini “yetersiz” gördükleri saptanmıştır. Bu da öğrencilerin telekonferans sistemleri kullanımı konusunda sektör ihtiyaçlarını karşılayamadığını göstermektedir.

h) Öğrencilerin, bilişim teknolojileri ürünlerini kullanabilme becerileri açısından sektör ihtiyaçlarını karşılamada “kısmen yeterli” olduğu ve öğrenci-yönetici görüşlerine göre bu düşüncenin değişiklik göstermediği saptanmıştır.

i) Öğrencilerin, bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerilerine göre; yöneticiler öğrencileri daha “yeterli” bulurken, öğrenciler kendilerini kısmen daha “az

yeterli” buldukları saptanmıştır. Bu da öğrencilerin bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlardaki becerileri açısından sektör ihtiyaçlarını karşıladıklarını göstermektedir.

j) Yöneticilere genel olarak BYSP’den mezun olan öğrencilerin sektör ihtiyaçlarını karşılama durumları sorulduğunda, yöneticiler öğrencileri “yeterli” gördükleri ve öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanabilme becerileri açısından ihtiyaçlarını karşılayabildikleri saptanmıştır. Öğrenciler ise yönetici görüşlerinden farklı olarak, kendilerini “az yeterli” gördükleri ve tam olarak sektörün ihtiyaçlarını karşılayamadıkları düşüncesinde oldukları saptanmıştır.

5.2. Öneriler

“Meslek Yüksek Okulları Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında Okuyan Öğrencilerin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Becerilerinin Sektör İhtiyaçları Açısından Değerlendirilmesine ilişkin yapılan bu araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şunlardır:

Öğrenciler sektör ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmasına rağmen, öğrencilerin her gün gelişen ve değişen sektör ihtiyaçlarını takip edebilmesi, iş hayatlarında karşılaşması muhtemel sorunların önüne geçilebilmesi için bilişim teknolojilerinin kullanımına yönelik ders programı ve içerikleri tekrar düzenlenmeli ve ders sayıları artırılmalıdır.

Bilgisayar kullanım becerisine sahip olma, büro çalışanın mesleğini yerine getirebilmesi için önemli bir etken olmasından dolayı okullardaki laboratuvar sayıları da artırılmalıdır.

Okullardaki laboratuvar ve bilgisayar sayılarının artırılması için, okul yöneticileri ya da bu konuyla ilgili birimler tarafından, yeterli ödenek ayrılmalıdır.

Bürolardaki gündelik faaliyetlerin yapılmasında, ofis araç-gereçlerin yani fotokopi ve baskı makinesi, yazıcı, tarayıcı, faks gibi unsurların sıklıkla kullanıldıkları bilinmektedir. Buna karşın, araştırmaya göre öğrencilerin ofis araç-gereçlerini kullanabilme becerileri, sektör ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığı ayrıca video konferans ve telekonferans sistemlerini kullanabilme becerileri açısından ise, sektör ihtiyaçlarını kesinlikle karşılayamadığı anlaşılmaktadır. Bu sorunların önüne

geçilebilmesi amacıyla okullarda bilişim teknolojilerine ve ofis araç-gereçlerine yönelik gerekli donanım sağlanmalı ve bu konuda yeterli dersler verilmelidir.

Öğrencilerin günlük yapılması gereken işler bakımından sektör ihtiyaçlarını karşılayabilme durumları sorulduğunda ise, yöneticiler öğrencileri “yeterli” görmesine rağmen, öğrenciler kendilerini “kısmen yeterli” gördükleri ve özellikle ofis araç-gereçlerin kullanımı sırasında kendilerini eksik hissettikleri elde edilmiştir. Yöneticilerin öğrencileri genel ihtiyaçlarını karşılama açısından “yeterli” görürken öğrencilerin kendilerini “kısmen yeterli” görmeleri, öğrencilerde özgüven eksikliği olduğunu, kendilerini yeterli hissetmediklerini göstermektedir. Bu öğrencilerin sürekli kendilerini geliştirebilmeleri için olumlu bir etken olmasına rağmen, özgüvenlerinin gelişmesi için okul yöneticilerine ve akademisyenlere görevler düştüğünü göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Aktan, C. ve Vural, İ. (2003). *Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi*, Web: http://www.canaktan.org/yeni-trendler/bilgi-toplumu/yeni_temel_teknolojiler.htm adresinden 02 Aralık 2009 tarihinde alınmıştır.
- Altınöz, M. (1999). *Günümüz İş Ortamında Sekreterlik*. (3. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Ar, F.(1999). *Büro Yönetimi Teknikleri*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma*. (4. Baskı) Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aydoğan, Z. F. (2002). *Büro Yönetimi Ön lisans Programlarında Staj Eğitiminin Önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bahşi, D. (2002). *Türkiye’de Büro Yönetiminde Sekreterliğin Önemi ve Sekreterlik Eğitimine İlişkin Bir Model Önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baraz, G. (2005). *Büro Yönetimi ve Sekreterlik Önlisans Programının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Başpınar, N., Tutar, H. ve Altınöz, M. (2004). *Sekreterlik El Kitabı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Benligiriay, S. (1993). *Büro Yönetiminde Sistem Yaklaşımı ve Büro Sisteminin İyileştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Bensghir, K. (1995). *Örgütlerde Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bülbül,H.İ. ve Gürbüz,R. (2007). *Bürolarda Teknoloji Kullanımı*. Ankara: Nobel Yayıncılık

- Çıtak, N. (2003). *Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında Meslek Derslerinde Öğretim Materyallerinin Etkin Kullanımı Hakkında Öğretim Elemanlarının Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Bir Alan Çalışması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çil, B. (1994). *İstatistik*. Ankara: Tutubay Yüksek Öğretim Yayınları.
- Çil, B. (2005). *İstatistik* (5. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Demiştas, H. (1998). *Sekreterlik Mesleği ve Sekreterlerin Profilini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Büro Yönetimi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Düğer, M. (2007). *Meslek Yüksek Okullarının Büro Yönetimi ve Sekreterlik Bölümü Eğitim Etkinliklerinin Toplam Kalite Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdönmez, C. (1996). *İş Hayatının Otomasyona Uyumlu Sekreter Talebi ve Ön Lisans Eğitim Kurumları Konusunda Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erduran, T. (2006). *Teknolojik Gelişmeye Bağlı Olarak Büro Personelinin Büro Otomasyonuna ve Verimliliğine Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Alan Araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Esen, D. (2007). *Meslek Yüksek Okullarının Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarında Bilgi Teknolojilerinin Kullanım Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eymen, E. U. (2007). *SPSS 15.0 Veri Analiz Yöntemleri*. İstanbul: İstatistik Merkezi
- Ghosh, P. (2001). *Office Management*. (11 th Ed.). New Delhi & India: Sultan Chand and Sons Publishing.

- Göral, R. (2002). *Büro Yönetimi ve İletişim Teknikleri*. Ankara: Mikro Yayınları.
- Halıcı, A. ve Delil, Y. (2003). Büro Yönetimi Öğrencilerinin Mesleki Algılamalarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:1
- Hoşcan, Y. (2002). *Temel Bilgi Teknolojileri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Höçük, Ö. (2007). *Bilişim Teknolojilerinin Büro Faaliyetleri Üzerine Etkisi*. Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İslamoğlu, H. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (2. Baskı). İstanbul: Beta Basım
- Kırmemiş, D. (2002). *Sekreterlik Eğitimi Mezunlarının Teknolojik Gelişmelere Uyum Süreci ve Bir Alan Araştırması..* Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kurtay, F. (2008, 5-8 Kasım). “İş Dünyası İle MYO’ların Ortak Çalışma Platformlarının Oluşturulmasına İlişkin Modeller, MYO Mezunlarının Alanda Karşılaştıkları Sorunların Tespiti ve Çözümleri” IV. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı, 6. Komisyon Raporunda sunuldu, Trabzon.
- Koç, H. (2001). *Bilgi Teknolojisindeki Gelişmelerin Büro Çalışanlarına Etkisi ve Bir Uygulama*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Laudon, K. C. and Laudon J. P. (2003). *Essentials of Management Information Systems* (5th Education) Prentice Hall.
- Martino, V. and Wirth L. (1990). Telework a New Way of Working and Living. *International Labour Review*. Vol. 129. No:5.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (1995). *Ticaret ve Turizm Öğretimi Mevzuatı*. Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Öğüt, A. (2001). *Bilgi Çağında Yönetim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Özden, Y. (1999). *Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler*. (2. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sabancı, A. ve Baştürk, N., “*Meslek Yüksekokullarında Yeniden Yapılanma Ve Yönetim Modelleri*” III. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı, I. Komisyon Raporu, 2007, Adana
- Sabuncuoğlu, Z. (1997). *Personel Yönetimi*. (8. Baskı). Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Sevinç, İ. (2006). *Bilgi Teknolojileri Kullanımının Kamu Kurumları Üzerindeki Etkileri: Kavramsal ve Ampirik Bir Çalışma (Konya Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Seyidoğlu, H. (2000). *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*. (7.Baskı). İstanbul: Güzem Yayınları
- Şahin, B. ve Karamustafa K., “*Mesleki Teknik Eğitimde Tanıtım Ve Cazibe Oluşturma*”, III. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı, 5. Komisyon Raporu, 2007, Adana
- Tekin, M., Güleş, H.K. ve Burgess, T. (2000). *Değişen Dünyada Teknoloji Yönetimi*, Konya.
- Telli, H. (2003). *Çağdaş Gelişmeler Işığında Büro Yönetimi Eğitimi ve Meslek Yüksek Okulları Uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tengilimoğlu, D. ve Tutar, H. (2003). *Çağdaş Gelişmeler Işığında Büro Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Topaloğlu, M. ve Koç, H. (2002). *Büro Yönetimi Kavramlar ve İlkeler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Topaloğlu, M. ve Koç, H. (2005). *Büro Yönetimi*. (3. Baskı). Ankara: Seçkin Kitapevi
- Tuncel, M. (2007). *Meslek Yüksekokullarındaki Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programlarının Sektörün İhtiyaçlarını Karşılama Durumunun Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Tutar, H. (2000). *TKY Çerçevesinde Büro Yönetimi Teknikleri*. İstanbul: Akif Yayınevi.
- Tutar, H. ve Altınöz, M. (2002). *Büro Uygulamaları ve İletişim Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tutar, H. ve Altınöz, M. (2004). *Büro Yönetimi ve İletişim Teknikleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara. Detay Yayıncılık.
- Yıldız, F. (2001). Muhasebe Mesleğinde Meslek Ahlakının Önemi ve Mesleğin Saygınlığını Azaltan Etmenler. *Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi*,1 (2)

İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://www.genbilim.com/content/view/1139/> > (2010, Ocak 7)
- <http://www.istatistikmerkezi.com> > (2010, Ocak 7)
- <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=201157> > (2009, Aralık 13)
- <http://www.genbilim.com/content/view/1139/> > (2009, Aralık, 25)
- <http://www.ttogm.meb.gov.tr> > (2009, Ağustos 7)
- http://host.nigde.edu.tr/uludogan/proje_tanitimi.htm > (2009, Kasım 5)
- http://bakaml.k12.tr/dosyalar/bt_nedir.ppt > (2009, Aralık 21)
- http://www.teknolojide.com/bilisim-teknolojileri-nedir_3254.aspx > (2009, Aralık 13)
- http://www.yok.gov.tr/universiteler/uni_web.htm > (2009, Ağustos 7)
- <http://www.yok.gov.tr/content/view/435/183/lang.tr/> > (2010, Mart 10)
- <http://www.bm.bilkent.edu.tr> > (2009, Kasım 5)
- <http://www.ttef.gazi.edu.tr/> > (2009, Eylül 28)
- <http://www.egtbil.gazi.edu.tr/> > (2010, Şubat 22)
- <http://www.yok.gov.tr/> > (2009, Kasım 10)
- <http://www.mu.edu.tr/t/akademik/meslekyuksekokullari/mugla/buro/> > (2009, Eylül 2)

[<http://www.canaktan.org/yeni-trendler/bilgi-toplumu/yeni_temel_teknolojiler.htm/>](http://www.canaktan.org/yeni-trendler/bilgi-toplumu/yeni_temel_teknolojiler.htm/)

(2009, Kasım 9)

[<http://www.sekreteriz.biz.com/>](http://www.sekreteriz.biz.com/) (2009, Kasım 9)

[<http://www.tekev.org/index.php?option=com_content&view=article&id=141&Itemid=94>](http://www.tekev.org/index.php?option=com_content&view=article&id=141&Itemid=94) (2009, Ağustos 7)

[<ftp://dokuman.osym.gov.tr/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo3A.pdf>](ftp://dokuman.osym.gov.tr/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo3A.pdf)

(2009, Kasım 9)

[<http://sbmyo.uludag.edu.tr/bys.html>](http://sbmyo.uludag.edu.tr/bys.html) (2010, Mart 13)

[<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite01.pdf>](http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite01.pdf) (2010, Nisan 9)

[http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2294/unite01.pdf\).](http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2294/unite01.pdf)

[<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite03.pdf>](http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite03.pdf)(2010, Nisan 9)

[<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite07.pdf>](http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1265/unite07.pdf)(2010, Nisan 9)

[<http://www2.chass.ncsu.edu/garson/pa765/standard.htm#alpha>](http://www2.chass.ncsu.edu/garson/pa765/standard.htm#alpha).(2010, Haziran,15)

[<http://www.makaleler.com/oku-bili%C5%9Fim+teknolojileri+nedir>](http://www.makaleler.com/oku-bili%C5%9Fim+teknolojileri+nedir).(2010,

Haziran,15)

[<http://bakaml.k12.tr/dosyalar/bt_nedir.ppt>](http://bakaml.k12.tr/dosyalar/bt_nedir.ppt)(2010, Haziran,15)

[<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel.htm>](http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel.htm)(2010, Haziran,15)

EK-1: Anket Formu 1

Değerli Arkadaşlar,

Bu anket, MYO'ları bünyesindeki büro yönetimi ve sekreterlik programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanım becerilerini ortaya koyma ve bu becerilerin sektör ihtiyaçları açısından değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Anket yardımıyla elde edilecek veriler tamamen bilimsel amaçla kullanılacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Araştırmacı
Vacide ANCIN
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Büro Yön. E. B. D.Y. L. Öğr.

ÜNİVERSİTE :
MESLEK YÜKSEKOKULU :
PROGRAMI: Büro Yönetimi ve Sekreterlik

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Kendinizi, bilişim teknolojilerini kullanma açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
() Yetersiz () Az Yeterli () Yeterli
3. Bilişim teknolojileri araçlarını kullanmayı nerede öğrendiniz?
() Kendi kendime () Okulda () Özel kurslarda
() Halk eğitim kurslarından () Diğer(.....)
4. Büro Yönetimi ve Sekreterlik Ön lisans programında bilişim teknolojileri eğitimine yönelik ders programı ve içeriği ne derece yeterlidir?
() Yetersiz () Az Yeterli () Yeterli
5. Okulda edindiğiniz bilişim teknolojileri kullanma becerileriniz sektörün ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeterlikte midir?
() Yetersiz () Az Yeterli () Yeterli
6. Okulunuzda bilişim teknolojilerini kullanabilme becerilerine yönelik uygun ve yeterli konumda laboratuvar var mı?
() Evet () Hayır
7. Sizce bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanabilme beceriniz nasıldır?

	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle yeterli
Bilgisayar(ofis programlarını)	☐	☐	☐	☐	☐
Bilgisayar Ağları(www, world wide web)	☐	☐	☐	☐	☐
Ofis Araç-Gereci (faks, fotokopi, tarayıcı)	☐	☐	☐	☐	☐
Video Konferans Sistemleri	☐	☐	☐	☐	☐
Telekonferans Sistemleri	☐	☐	☐	☐	☐

8.Bilişim teknolojileri ürünlerini kullanmada yeterli beceriye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle yeterli
Bilgisayar	☐	☐	☐	☐	☐
İnternet	☐	☐	☐	☐	☐
Projeksiyon	☐	☐	☐	☐	☐
Tepegöz	☐	☐	☐	☐	☐
Tele-sekreter	☐	☐	☐	☐	☐
Yazıcı	☐	☐	☐	☐	☐
İntranet/Extranet	☐	☐	☐	☐	☐
Tarayıcı	☐	☐	☐	☐	☐
Fotokopi ve baskı makinesi	☐	☐	☐	☐	☐
Faks	☐	☐	☐	☐	☐
Flash bellek	☐	☐	☐	☐	☐
Ses kayıt-dinleme cihazı	☐	☐	☐	☐	☐

9. Bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlarda yeterli beceriye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle yeterli
Evrak hazırlama	☐	☐	☐	☐	☐
Rapor hazırlama	☐	☐	☐	☐	☐
Karar alma (Yorumlayıcı Programlarla)	☐	☐	☐	☐	☐
Depolama- Dosyalama- Arşivleme	☐	☐	☐	☐	☐
Veritabanı hazırlama-kullanabilme	☐	☐	☐	☐	☐

EK-2: Anket Formu 2

Sayın Yönetici,

Bu anket, MYO'ları bünyesindeki büro yönetimi ve sekreterlik programlarında okuyan öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanım becerilerini ortaya koyma ve bu becerilerin sektör ihtiyaçları açısından değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Anket yardımıyla elde edilecek veriler tamamen bilimsel amaçla kullanılacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Araştırmacı
Vacide ANCIN
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Büro Yön. E. B. D. Y. L. Öğr.

1. İl: () Aydın () Muğla () İzmir () Denizli
2. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
3. Yaşınız: () ...-25 () 26-35 () 36-45 () 46-...
4. Eğitim Durumuz: () İlköğretim () Ortaöğretim () Önlisans
() Lisans () Lisansüstü
5. Hizmet Yılıınız: () 1-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl () 16-20 Yıl () 21+..

6. İşletmenizde staj yapan öğrencilerin bilişim teknolojileri alt sistemlerini kullanmada yeterli beceriye sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle yeterli
Bilgisayar(ofis programlarını)	☐	☐	☐	☐	☐
Bilgisayar Ağları(www, world wide web)	☐	☐	☐	☐	☐
Ofis Araç-Gereci (faks, fotokopi, tarayıcı)	☐	☐	☐	☐	☐
Video Konferans Sistemleri	☐	☐	☐	☐	☐
Telekonferans Sistemleri	☐	☐	☐	☐	☐

7. İşletmenizde staj yapan öğrencilerin bilişim teknolojileri ürünlerini kullanmada yeterli beceriye sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle Yeterli
Bilgisayar	☐	☐	☐	☐	☐
İnternet	☐	☐	☐	☐	☐
Projeksiyon	☐	☐	☐	☐	☐
Tepegöz	☐	☐	☐	☐	☐
Tele-sekreter	☐	☐	☐	☐	☐
Yazıcı	☐	☐	☐	☐	☐
İntranet/Extranet	☐	☐	☐	☐	☐
Tarayıcı	☐	☐	☐	☐	☐
Fotokopi ve baskı makinesi	☐	☐	☐	☐	☐
Faks	☐	☐	☐	☐	☐
Flash bellek	☐	☐	☐	☐	☐
Ses kayıt-dinleme cihazı	☐	☐	☐	☐	☐

8. İşletmenizde staj yapan öğrencilerin, bilişim teknolojilerini kullanıldığı alanlarda yeterli beceriye sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle yeterli
Evrak hazırlama	☐	☐	☐	☐	☐
Rapor hazırlama	☐	☐	☐	☐	☐
Karar alma (Yorumlayıcı Programlarla)	☐	☐	☐	☐	☐
Depolama- Dosyalama- Arşivleme	☐	☐	☐	☐	☐
Veritabanı hazırlama-kullanabilme	☐	☐	☐	☐	☐

9. İşletmenizde staj yapan öğrencilerin bilişim teknolojileri kullanma becerileri işletmenizin ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeterlikte midir?

() Yetersiz

() Az Yeterli

() Yeterli

EK-3: Türkiye'de Meslek Yüksek Okulları Bünyesindeki Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programları

İL	ÜNİVERSİTE	MESLEK YÜKSEKOKULU
Adana	Çukurova Üni.	Ceyhan MYO* Kozan MYO*
Adıyaman	Adıyaman Üni.	Besni MYO*
Afyon Karahisar*	Afyon Kocatepe Üni.	Afyon MYO Bolvadin MYO* Sandıklı MYO*
Aksaray	Aksaray Üni.	Meslek Yüksekokulu* Ortaköy MYO*
Amasya	Amasya Üni.	Meslek Yüksekokulu* Merzifon MYO*
Ankara	Ankara Üni. Hacettepe Üni.	Elmadag MYO Sosyal Bilimler MYO*
Antalya	Akdeniz Üni.	Sosyal Bilimler MYO*
Ardahan	Ardahan Üni.	Ardahan MYO*
Artvin	Artvin Çoruh Üni.	Meslek Yüksekokulu
Aydın	Adnan Menderes Üni.	Meslek Yüksekokulu Atça MYO*
Balıkesir	Balıkesir Üni.	Balıkesir MYO* Havran MYO*
Batman	Batman Üni.	Meslek Yüksekokulu
Bayburt	Bayburt Üni.	Meslek Yüksekokulu
Bilecik	Bilecik Üni.	Gölpazarı MYO* Söğüt MYO*
Bitlis	Bitlis Üni.	Adilcevaz MYO* Ahlat MYO*
Burdur	Mehmet Akif Ersoy Üni.	Meslek Yüksekokulu* Ağlasun MYO* Bucak Hikmet Tolunay MYO* Göhlhisar MYO*
Bursa	Uludağ Üni.	Sosyal Bilimler MYO* Orhaneli MYO
Çanakkale	Çanakkale On Sekiz Mart Üni.	Çanakkale MYO*
Çorum	Hitit Üni.	Meslek Yüksek Okulu* Osmancık MYO
Denizli	Pamukkale Üni.	Bekili MYO* Buldan MYO Çivril MYO* Honaz MYO*
Diyarbakır	Dicle Üni.	Çermik MYO

* İkinci Öğretim Programı Olan Okullar

Edirne	Trakya Üni.	Edirne Sosyal Bilimler MYO* Uzun Köprü MYO
Elazığ	Fırat Üni.	Sosyal Bilimler MYO*
Erzincan	Erzincan Üni.	Meslek Yüksekokulu* Refahiye MYO Tercan MYO
Erzurum	Atatürk Üni.	Erzurum MYO* Aşkale MYO İspir Hamza Polat MYO Narman MYO Pasinler MYO
Eskişehir	Anadolu Üni.	Eskişehir MYO*
Gaziantep	Gaziantep Üni.	Gaziantep MYO* Nizip MYO
Giresun	Giresun Üni.	Meslek Yüksekokulu* Alucra MYO Şebinkarahisar MYO*
Hatay	Mustafa Kemal Üni.	Antakya MYO* Dört Yol MYO İskenderun MYO* Kırıkhan MYO*
Isparta	Süleyman Demirel Üni.	Atabey MYO* Eğirdir MYO* Gönen MYO Şarkıkaraağaç MYO* Yalvaç MYO*
İstanbul	Marmara Üni.	Sosyal Bilimler MYO*
İzmir	Dokuz Eylül Üni.	İzmir MYO*
Kahramanmaraş	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.	Kahramanmaraş MYO* Afşin MYO* Elbistan MYO*
Karaman	Karamanoğlu Mehmet Bey Üni.	Kazımkarabekir MYO*
Kars	Kafkas Üni.	Sosyal Bilimler MYO* Kağızman MYO
Kayseri	Erciyes Üni.	Sosyal Bilimler MYO*
Kırıkkale	Kırıkkale Üni.	Kırıkkale MYO*
Kırklareli	Kırklareli Üni.	Babaeski MYO Lüleburgaz MYO
Kırşehir	Ahi Evran Üni.	Meslek Yüksek Okulu* Çiçekdağı MYO* Kaman MYO
Kocaeli	Kocaeli Üni.	Kocaeli MYO* Gazanfer Bilge MYO* Gebze MYO

* İkinci Öğretim Programı Olan Okullar

Konya	Selçuk Üni.	Sosyal Bilimler MYO*
Kütahya	Dumlupınar Üni.	Kütahya MYO* Şaphane MYO* Tavşanlı MYO*
Manisa	Celal Bayar Üni.	Ahmetli MYO* Gördes MYO*
Mersin	Mersin Üni.	Sosyal Bilimler MYO* Anamur MYO Tarsus MYO
Muğla	Muğla Üni.	Muğla MYO*
Muş	Muş Alparslan Üni.	Meslek Yüksekokulu Malazgirt MYO
Nevşehir	Nevşehir Üni.	Meslek Yüksekokulu*
Niğde	Niğde Üni.	Niğde MYO*
Rize	Rize Üni.	Fındıklı MYO
Sakarya	Sakarya Üni.	Meslek Yüksekokulu* Geyve MYO
Samsun	Ondokuz Mayıs Üni.	Havza MYO*
Sivas	Cumhuriyet Üni.	Şarkışla Aşık Veysel MYO Yıldızeli MYO
Şanlıurfa	Harran Üni.	Şanlıurfa MYO* Hilvan MYO
Tekirdağ	Namık Kemal Üni.	Sosyal Bilimler MYO* Çerkezköy MYO* Hayrabolu MYO Marmara Ereğlisi *
Tokat	Gaziosmanpaşa Üni.	Tokat MYO* Erbaa MYO
Trabzon	Karadeniz Teknik Üni.	Trabzon MYO* Beşikdüzü MYO
Uşak	Uşak Üni.	Eşme MYO Karahallı MYO
Van	Yüzüncü Yıl Üni.	Van MYO
Yalova	Yalova Üni.	Yalova MYO*
Yozgat	Bozok Üni.	Meslek Yüksekokulu*
Zonguldak	Zonguldak Karaelmas Üni.	Çaycuma MYO* Devrek MYO*

Kaynak: http://dokuman.osym.gov.tr/2009/2009_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/tablo3A.pdf

